

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 21 AUGUSTUS 1929

No. 712

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
 Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonneés, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 9,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

20 AUGUSTUS 1929.

De in het laatst der vorige week aangevangen inkringing in het aanbod van geld, werd deze week geleidelijk grooter. Vooral het aanbod van callgeld, dat de vorige weken overweldigend was, liep sterk terug. De callrente liep dan ook verder op van 3½ tot 5 à 5½ pCt. Ook het aanbod van prolongatiegeld was merkbaar minder, zoodat de noteering van 4 pCt. steeg tot 4¾ pCt. Alleen voor wissels bleef de rente onveranderd. Het aanbod van wissels was nog steeds, in verband met de zomerstilte, zeer gering, terwijl de vraag van den bekenden buitenlandschen koper bleef aanhouden. De noteering schommelde tusschen 4½ en 5¼ pCt.

* * *

De Minister van Financiën stelt de inschrijving open op schatkistpapier op Donderdag 22 Augustus a.s. Aangeboden worden drie en zes maands promessen en 5 pCt. jaarbiljetten tot een totaal bedrag van f 50 miljoen.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een stijging van f 1.1 miljoen te zien. Het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen blijkt van f 1.7 tot f 21 miljoen te zijn toegenomen. De beleeningen vertoonen een vermindering van f 12.9 miljoen. Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met f 10 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad klom met een kleine f 200.000. De post papier op het buitenland en de diverse reke-

ningen op de actiefzijde der balans stegen resp. met f 10.6 miljoen en f 8.5 miljoen.

De biljettencirculatie daalde met f 5.3 miljoen; de rekening-courant-saldi namen met f 2.4 miljoen toe. Het beschikbaar metaalsaldo bleek met f 1.3 miljoen te zijn toegenomen. Het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 57.

* * *

Van de wisselmarkt valt deze week slechts weinig te melden; door het duurder geld bleven de koersen flauw. Er ging slechts weinig om. Het Pond liep nog iets terug tot op 12.10 en verbeterde tenslotte tot 12.10^{3/16}, terwijl de Dollar, na op 2.4958 te zijn verhandeld, sloot op 2.4965. De Nederlandsche Bank was op de lagere koersen in de markt om de verloren deviezenvoorraad weder aan te vullen.

De Dollar in Londen bleef zich ongeveer op het goudpunt op 4.8480 handhaven. Ook de Fransche Franc is daar weder bijna op het goudpunt aangeland; gisteren was de noteering 123.84. Dit was oorzaak, dat Parijs hier op 9.77¼ gezocht was. Ook het Pond Sterling in Duitschland begint met 20.35½ weder gevaarlijk het goudpunt te naderen. Waar de koersen van de hoofddeviezen in Londen zich thans weder alle op of zeer nabij de goudpunten bewegen, is het begrijpelijk, dat de stemming daar zeer door beïnvloed wordt, wat zich ook hier op de markt doet gevoelen. De overige koersen varieerden slechts weinig; de algemeene tendenz iets lager.

* * *

Op de termijnmarkt was in verband met het vastere geld contant nog steeds aangeboden; het disagio van een-maands-Londen kwam op $\frac{5}{16}$ — $\frac{3}{16}$, terwijl Dollars op 1 maand na 25—23 ten slotte met 18—16 punten onder contant werden verhandeld.

LONDEN, 19 AUGUSTUS 1929.

Geld bleef gedurende de vorige week vrij ruim en goedkoop. Op Zaterdag was het zelfs overvloedig à 3½ tot 3 pCt. Vandaag is het weer gemakkelijker. Een koers van den Franc van 123.84 bracht Zaterdag een hernieuwing van de goudexporten naar Frankrijk tot een bedrag van £ 300.000; verdere en grootere verschepingen worden verwacht. Het eigenaardig verschijnsel doet zich voor van goedkoop geld, gepaard gaande met wisselkoersen, die goudverzendingen mogelijk maken. De verklaring zal wel eenvoudig deze blijken te zijn, dat de Banken onder de tegenwoordige omstandigheden hun geld niet in 3 maands-wissels willen beleggen, maar er de voorkeur aan geven hun fondsen voor het koopen van korte wissels te gebruiken of van dag tot dag uit te zetten.

Dollars blijven nog duur op 4.84¼, zoodat verdere gouduitvoer naar New-York deze week wel tot de mogelijkheden behoort 3 maands-wissels noteeren $5\frac{15}{32}$ — $5\frac{1}{2}$ pCt. zonder veel omzet.

Slot Guldens 12.10, Dollars 4.84¼.

DE VOORGESTELDE PACHTWETTEN.

I.

Bij Kon. Boodschap van 29 Juni jl. zijn aan de Tweede Kamer aangeboden twee ontwerpen van wet: het eene tot regeling van de pacht en het andere van de pachtcommissies. De Memores van Toelichting, zijn geteekend door de Ministers van Binnenlandsche Zaken en Landbouw en van Justitie.

Het is naar aanleiding van deze ontwerpen en wel inzonderheid van dat inzake de pacht, dat ik eenige opmerkingen wensch te maken. Het pachtvraagstuk is niet van den laatsten tijd. Gedurende de 35 à 40 jaren, waarin ik mij met landbouwstudie heb bezig gehouden, is het voortdurend aan de orde geweest. Ik heb dit menigmaal betreurd. Niettegenstaande mijn sympathie voor landarbeiders en kleine boeren ben ik van het heil, dat de wetgever op dit terrein kan brengen, nooit overtuigd kunnen worden. Integendeel ben ik van meening, dat dit vraagstuk de aandacht afleidt van belangrijker problemen van socialen en economischen aard op landbouwgebied.

Het is wel opmerkelijk, dat de verwachtingen van eene ingrijpende pachtwetgeving bij hen, die buiten den landbouw staan, altijd veel grooter zijn geweest dan bij de landbouwers zelf. En dit is m.i. zeer verklaarbaar. Wie, geleid door inzicht in den landbouw en door zijn natuurlijk gevoel voor rechtvaardigheid, zich aan de bestudeering der naar voren gebrachte wenschen zet, moet wel tot de conclusie komen, dat veel van wat men wensch, praktisch niet uitvoerbaar is of zou leiden tot gevolgen, die zoowel voor pachters als verpachters zeer nadeelig zouden zijn en het eigendomsrecht zouden aantasten op een wijze, die met de sociale rechtvaardigheid niet is te rijmen.

Zij, die meenen tot ingrijpende maatregelen hun toevlucht te moeten nemen, vergeten al te zeer, dat onder de verpachters duizenden betrekkelijk kleine bezitters voorkomen, die van de opbrengst van hun bezit slechts met moeite kunnen leven. En voorts, dat ons land tienduizenden kleine eigengeërfde boeren telt, die niet zelden zware hypotheeken te hunnen laste hebben. Indien men door middel van eene ingrijpende pachtwetgeving kwam tot een aanzienlijke daling van den grondprijs, zouden niet alleen vele verpachters in moeilijkheden komen, maar ook een groot deel van onzen eigengeërfden boerenstand en daarvan de minst kapitaalkrachtigen het eerst.

* * *

Met het oog op het bovenstaande behoeft men er zich dan ook niet over te verwonderen, dat van de drie Staatscommissies, die zich met het probleem hebben bezig gehouden, twee — de Landbouwcommissie van 1886 en de Staatscommissie voor den Landbouw van 1906 — tot de conclusie zijn gekomen, dat de wetgever op het terrein der pachtverhoudingen weinig kan doen.

Intusschen is in latere jaren het vraagstuk, m.i. al te zeer tot een politiek vraagstuk gemaakt. Zonder dat men de zaak goed had doordacht, zijn verschillende wenschen op politieke programma's geplaatst. En nu zij er eenmaal op staan, is voor velen nadere bestudeering van het probleem hoogst moeilijk, omdat men gevaar loopt, daarbij tot een resultaat te komen, dat strijdig is met het program. Het gevolg van een en ander is, dat langzamerhand politieke factoren een veel te groote rol spelen. Het wil mij voorkomen, dat noch de Staatscommissie voor het Pachtvraagstuk van 1919, noch de samenstellers van het aanhangige ontwerp zich voldoende aan den invloed van die politieke factoren hebben kunnen onttrekken.

Men stelt zich al te zeer op het standpunt, dat er nu eenmaal een pachtwet komen moet en dat het er alleen om gaat, de nadeelige werking daarvan zooveel mogelijk te vermijden. Ofschoon er, zooals de zaken

INHOUD.

Blz.

DE VOORGESTELDE PACHTWETTEN I door <i>J. Smid</i>	754
Het bevolkingsvraagstuk in Duitschland door <i>Dr. Ir. B. Bölger</i>	756
De Rijksmiddelen	757
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Industrie en banken in Oostenrijk na den oorlog door <i>Dr. Richard Kerschagl</i>	759
AANTEEKENINGEN:	
Productie en Handel 1913 en 1923—1927	761
De rentabiliteit van de industrie in Oostenrijk ..	762
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederlandsch-Indië	762
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Prof. Dr. Ernst Tiessen: <i>Deutsche Wirtschafts atlas</i> , bespr. door <i>Prof. W. E. Boerman</i>	763
Ontvangen boeken	764
MAANDLIJFERS:	
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	764
Overzicht der Rijksmiddelen	765
Posterijen, Telegrafie en Telefonie	765
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	765—772
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

nu gelegen zijn, voor dit standpunt uit een oogpunt van practische politiek misschien iets te zeggen mag zijn, is aan den anderen kant moeilijk te ontkennen, dat men zoodoende komt tot een zekere halfslachtigheid, die in schijn aan de gestelde eischen een heel eind tegemoet komt, doch in werkelijkheid de zaak laat, zooals zij is en alleen maar wat omslag en last geeft.

De voornaamste wenschen, welke door de voorstanders eener ingrijpende pachtwetgeving naar voren worden gebracht, betreffen de vier volgende punten:

- 1o. Vergoeding voor aangebrachte verbeteringen.
- 2o. Het remissierecht, d.w.z. het recht op vermindering der pachtsom bij onvoldoende oogsten.
- 3o. Het continuatierecht, d.w.z. het recht van den pachter, om na afloop van den pachttermijn opnieuw te pachten tegen een matige pachtsom.
- 4o. Vaststelling der pachtsom van overheidswege.

Het is vooral het vierde punt, dat in de laatste jaren sterk op den voorgrond wordt geplaatst. Het Regeeringsontwerp vermijdt echter wijselijk dit netelige terrein. Dit zal intusschen niet beletten, dat men zal trachten bij de behandeling in de Tweede Kamer het ontwerp in deze richting gewijzigd te krijgen, zoodat dit vierde punt ook alleszins verdient onder de oogen te worden gezien. Intusschen zal ik mij voorloopig bij de eerste drie, wel in het ontwerp geregelde punten, bepalen.

Vergoeding van aangebrachte verbeteringen.

Artikel 1630 handelt over het recht op vergoeding voor aangebrachte verbeteringen en bepaalt, dat de pachter, indien de pacht langer dan een jaar heeft geduurd, recht heeft op vergoeding voor door hem in de laatste tien jaar aangebrachte verbeteringen. Hij moet echter van zijn voornemen, om bepaalde verbeteringen aan te brengen, schriftelijk aan den verpachter kennis geven. Verzet deze zich, dan komen de kosten der verbeteringen, indien de pachter ze toch aanbrengt, ten laste van dezen laatsten. Voorts kan bij het aangaan der pachtvereenkomst worden bepaald, dat de kosten van met name te noemen verbeteringen ten laste van den pachter komen. Kosten der verbeteringen, die de gedaante of de inrichting van het gepachte veranderen, komen slechts dan ten laste van den verpachter, indien zij met diens uitdrukkelijke toestemming zijn aangebracht.

In hoeverre wordt door dit artikel nu verandering gebracht in den bestaanden toestand?

Ten einde een antwoord op deze vraag te kunnen geven, dient men in het oog te houden, dat er twee soorten van verbeteringen zijn, nl.:

- a. verbeteringen, die het gevolg zijn van een jaren lang doorgevoerde zorgvuldige cultuur, zonder dat daarbij bijzondere werken worden uitgevoerd;
- b. verbeteringen, die het resultaat zijn van niet

tot de gewone cultuurwerkzaamheden behorende werken: draineeren, kalken, egaliseeren, omzetten, enz., hetzij deze al of niet de gedaante van het goed wijzigen.

Wat nu de sub *a.* genoemde verbeteringen betreft, valt het zeker niet tegen te spreken, dat een pachter door het land geregeld flink te bewerken en te bemesten, schoon te houden van onkruid, alsmede eene doelmatige vruchtwisseling toe te passen, den cultuurtoestand belangrijk kan verbeteren. Bij het beantwoorden de vraag, in hoeverre den pachter hiervoor vergoeding toekomt, dient intusschen wel in het oog te worden gehouden, dat, als een pachter eene boerderij aanvaardt, die verwaarloosd is, daarmede bij het bepalen van den pachtprijs rekening wordt gehouden. En voorts, dat een pachter niet zoo dom moet zijn en dit in den regel ook niet is, den grond te verbeteren, als de duur van het pachtcontract hem niet de gelegenheid geeft van die verbeteringen de voordeelen te plukken.

Hoe dit echter ook zij, als men vergoeding wil geven, moet het mogelijk zijn, de waarde der verbetering te taxeeren. En hier ligt de groote moeilijkheid. Naar ik meen, is er nog door niemand een middel aan de hand gedaan en zal dit ook wel nooit worden gevonden, waardoor deze moeilijkheid wordt opgeheven. Om tot een bevredigend resultaat te komen, moet men den cultuurtoestand bij het eindigen der pacht vergelijkend met dien bij het begin. Het bezwaar daarbij is echter, dat de laatste toestand niet meer bestaat.

In de Memorie van Toelichting wordt gesproken van taxatie van den bodem bij den aanvang der pacht. Ik kan mij niet voorstellen, dat men langs dezen weg het bezwaar uit den weg zal ruimen. Men kan maar het den cultuurtoestand door middel van een of ander instrumentje bepalen en daarop aflezen, zooals de temperatuur met den thermometer.

Ook spreekt de M. v. T. van de diensten, die de landbouw-boekhouding kan bewijzen. Op welke wijze dit zou kunnen geschieden, is mij ook niet duidelijk. Zooals in ander verband elders door mij wordt opgemerkt, kan in den landbouw de boekhouding nooit als bewijs in rechten dienen.

Alles wel beschouwd, wil het mij dan ook voorkomen, dat het ontwerp met betrekking tot deze sub. *a.* genoemde verbeteringen geen nut zal afwerpen. Men dient m.i. de voorgestelde regeling alleen te beschouwen in verband met de sub. *b.* genoemde verbeteringen, die weer worden gesplitst in verbeteringen, welke wel en welke niet de gedaante van het verpachte goed wijzigen, eene splitsing, waaraan ik verder geen aandacht zal schenken.

Tegenwoordig is met betrekking tot deze verbeteringen de toestand zoo, dat de pachter, die dergelijke bijzondere werken wil uitvoeren, overleg gaat plegen met den verpachter omtrent de wijze van uitvoering en de betaling der kosten. Nu kan het voorkomen, dat de pachter wel de toestemming van den eigenaar krijgt, doch zich geen voldoende zekerheid verschafft, dat hem de kosten bij eventueele ontijdige beëindiging der pacht zullen worden vergoed. Voor dit speciale geval kan m.i. de voorgestelde bepaling nuttig werken. Als de verpachter zich niet heeft verzet of, voor zoover het werken, die de gedaante van het goed wijzigen, betreft, zijn uitdrukkelijke toestemming heeft gegeven, moet hij ook een billijke vergoeding uitkeeren.

Intusschen is de verandering, die hierdoor in den bestaanden toestand wordt gebracht, van geringe beteekenis. Daarom wenschen sommigen dan ook verder te gaan en den pachter te doen volstaan met de bloote mededeeling aan den eigenaar, dat eerstgenoemde eene bepaalde verbetering wil aanbrengen. Ook de Staatscommissie voor het Pachtvraagstuk adviseerde in dien zin.

Het komt mij zeer goed gezien voor, dat de be-

trokken Ministers zich dien weg niet op hebben laten dringen. Toch is het niet onwaarschijnlijk, dat men bij de behandeling van het ontwerp zal trachten, het in dien zin gewijzigd te krijgen. Hiertoe bestaan m.i. zoo overwegende bezwaren, dat men hier een der gevallen heeft, waarin wijziging der pachtwetgeving eenvoudig zou uitloopen op het onmogelijk maken van de pacht.

Den pachter toch zou de beschikking worden gegeven over de beurs en over het goed van den verpachter. Hierbij is in de eerste plaats wel in het oog te houden, dat pachter en verpachter over de vraag, of en in hoever een bepaald werk de kosten waard is, zeer verschillend kunnen denken. Zoo kan de pachter meenen, dat draineeren wenschelijk is en de verpachter van eene tegenovergestelde meening zijn. En in dit geval moet m.i. het inzicht van den verpachter den doorslag geven. Hij toch draagt ten slotte de financiële gevolgen. Dit klemt nog des te meer, als men bedenkt, dat tal van verpachters alles behalve rijkdaars zijn. Men denke bijv. aan een oud-boer, of de weduwe van een overleden boer, die op sobere wijze nauwelijks kunnen leven van het bedrag, dat van de pachtsom overblijft, nadat de hypotheekrente en de grond- en waterschapslasten zijn betaald. Bijzondere uitgaven, hoe nuttig zij op zich zelf ook mogen zijn, passen dergelijke verpachters dikwijls niet. Hier van zou de pachter misbruik kunnen maken. Hij zou allerlei veel geld kostende verbeteringen kunnen aanbrengen. Deze zou, hoezeer de pachter ook in zijn verplichtingen te kort schoot, toch de pacht niet kunnen beëindigen, omdat hij niet in staat zou zijn, de vergoeding te betalen.

Het Remissierecht.

Artikelen 1628 tot 1632 van het B. W. geven den pachter het recht op vermindering van pachtsom, indien de oogst voor de helft of meer door onvoorziene toevallen verloren gaat en de pachter in andere huurjaren niet is of wordt schadeloos gesteld. Zooals bekend is, zijn deze bepalingen een wassen genaam, omdat bij ieder pachtcontract gebruik werd gemaakt van de door de wet opengestelde gelegenheid, om den pachter van het hem toegekende recht afstand te laten doen.

Practisch bestaat het remissierecht dan ook niet. Beter dan de bestaande regeling zou daarom zijn, het geheele recht te doen vervallen. In verschillende landen kent men het dan ook niet of heeft men het afgeschaft. Voor deze afschaffing pleit, dat het remissierecht niet meer past bij de moderne cultuur, die voor den pachter zoo groot mogelijke bedrijfsvrijheid eischt, waarmede naar mijne meening gepaard moet gaan, dat hij ook het risico meening voor zijne rekening neemt. Wil men het remissierecht behouden, dan make men het tot dwingend recht, doch noeme dan ook de rampen, waarop het betrekking heeft, bij name. De Staatscommissie van 1906 noemde in dezen: hagedis, overstroming en verwoesting door den oorlog.

Het wetsontwerp gaat in navolging van de Staatscommissie van 1919 veel verder en brengt de zaak feitelijk op geheel ander terrein. Terwijl in ons B. W. alleen sprake is van remissie bij het *verloren gaan* van den oogst of een deel er van, wil het wetsontwerp remissie verlenen indien *de opbrengst onvoldoende is*.

De verpachter — aldus luidt art. 1630a — moet een vermindering van pachtprijs gedoogen, wanneer gedurende een pachtjaar of een pachtseizoen ten gevolge van buitengewoone omstandigheden de opbrengst van het bedrijf aanzienlijk minder is geweest dan bij het aangaan der overeenkomst te verwachten was.

Eene verlaging van den prijs van de voortbrengselen van het bedrijf alsmede de omstandigheden, die

aan de schuld van den pachter te wijten zijn of die hem persoonlijk treffen, komen niet als buitengewone omstandigheden in aanmerking.

Het komt mij voor, dat de toepassing van deze regeling op onoverkomelijke moeilijkheden zal afstuiten. Op enkele van deze moeilijkheden moge hier worden gewezen. Daar is in de eerste plaats de vraag, welke verwachting men bij het aangaan der pachtovereenkomst (bijv. in 1925) kon hebben van de opbrengst in een bepaald jaar (bijv. 1929). Bij het beantwoorden van deze vraag moet wel worden bedacht, dat het zeer veel gemakkelijker is te constateeren, welk deel van den oogst door de een of andere ramp is verloren gegaan dan aan te geven, hoeveel er zou gegroeid zijn, als de weersomstandigheden gunstiger zouden zijn geweest. De schade, welke buitengewone omstandigheden als droogte, te veel regen, nachtvorst enz. aanrichten, hangt voor een groot deel af van de wijze, waarop de pachter zijn bedrijf heeft ingericht en de werkzaamheden regelt. Slechte boeren hebben altijd te kampen met nadeelige weersinvloeden. Bekwame boeren krijgen niet zelden een goeden oogst ondanks de geringe medewerking van het weer.

De oogst, die in een bepaald jaar te verwachten is, hangt dus voor een groot deel af van de bekwaamheid van den pachter, van de hoeveelheid en de kwaliteit van den mest, van de deugdelijkheid van het zaai-zaad, van de bewerking van den grond enz. Dit alles moet daarom, wil men de gestelde vraag beantwoorden, dagelijks worden gecontroleerd.

Eene soortgelijke controle is noodig, om vast te stellen, hoeveel het gepachte heeft opgebracht. De verpachter of iemand, die voor zijne belangen opkomt, zal aanwezig moeten zijn bij het oogsten en het verwerken en afleveren van den oogst, om te voorkomen, dat iets in het geheim het gepachte bedrijf verlaat. Boekhoudcijfers kunnen in dezen niet helpen, daar de rechter aan deze cijfers tengevolge van het eigenaardige karakter van het landbouwbedrijf, nooit bewijskracht zal kunnen toekennen.

Van het veel voorkomende geval, dat een boer eigen land en gepacht land exploiteert, spreek ik nu maar niet eens.

Verder is er nog een belangrijke quaestie. Het risico is bij de onderscheiden gewassen zeer verschillend. Er zijn gewassen, die dikwijls slechte uitkomsten geven, maar waarvan de resultaten onder gunstige omstandigheden ook buitengewoon voordeelig zijn. De voorgestelde regeling nu wil elk jaar afzonderlijk beschouwen en niet de goede en slechte jaren dooreen rekenen. Dit zal uit den aard der zaak den pachter ertoe brengen, zekere voorliefde te hebben voor die riskante gewassen. Als het resultaat slecht is, kan hij de schade voor een deel op den verpachter verhalen en bij goede resultaten geniet hij de voordeelen alleen.

Bij den verpachter zal uit den aard der zaak een tegengesteld streven voorzitten. Hij zal in het pachtcontract allerlei bepalingen doen opnemen, waarbij de pachter in den verbouw van die riskante gewassen wordt beperkt. Het komt mij daarom voor, dat de voorgestelde regeling van het remissierecht weinig strookt met het in de laatste jaren sterk naar voren gekomen streven, om de beperkingen der vrijheid van den pachter inzake den verbouw van bepaalde gewassen, zooals die in oude contracten nog veelvuldig voorkomen, daaruit te verwijderen. Naarmate dit geschiedt, treedt echter ook de noodzakelijkheid naar voren, dat de pachter het risico draagt van het bedrijf en zoowel de goede als de kwade kansen voor zijn rekening moet nemen. Zeggenschap en financieele verantwoordelijkheid laten zich niet ongescheiden.

J. SMID.

(Slot volgt).

HET BEVOLKINGSVRAAGSTUK IN DUITSCHLAND.

Het behoeft hier geen betoog, dat het bevolkingsvraagstuk een van de grondslagen vormt van alle economische kwesties. In normale omstandigheden merkt men daar echter niet veel meer van, dan dat het eene land een belangrijk geboorte-overschot heeft, terwijl de bevolking in het andere land veel minder of soms in het geheel niet toeneemt. Zooals echter de oorlog tal van zaken op zijn kop heeft gezet, zoo zijn ook met betrekking tot het bevolkingsvraagstuk in verschillende landen nieuwe verhoudingen geschapen.

Het merkwaardigste voorbeeld daarvan is wel Duitschland en aangezien daarmede weer tal van andere economische vraagstukken zijn verbonden, lijkt het ons van belang met enkele woorden de aandacht daarop te vestigen.

Wij doen dit aan de hand van de hiernaast afgebeelde zgn. bevolkingspyramide van Duitschland voor de jaren 1910 en 1925, dus vóór en na den oorlog. In een bevolkingspyramide is de bevolking graphisch weergegeven met de leeftijden uitgezet op de verticale en het aantal personen van elken leeftijd op de horizontale as. Links van de verticale, in het midden geplaatste, as de mannen, rechts de vrouwen.

Aangezien nu bij een zich uitbreidende bevolking de meeste personen in de jeugdige leeftijden voorkomen en het aantal geleidelijk afneemt, krijgt de figuur den vorm van een driehoek (vrijwel gelijkbeenig, aangezien er practisch evenveel mannen als vrouwen zijn) of, zooals steeds wordt gezegd, een pyramide.

De pyramide van 1910 is dan ook voor Duitschland geheel normaal en geeft een beeld van een gezonde ontwikkeling der bevolking.

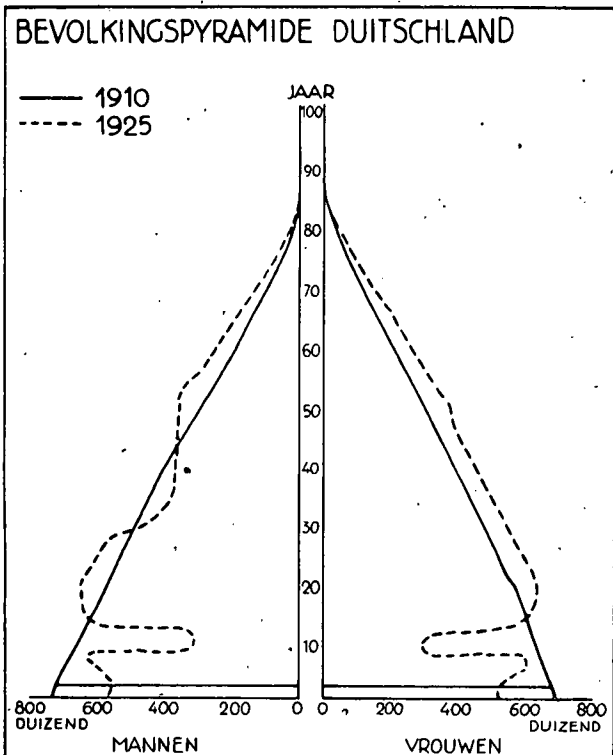
Hoe geheel anders is echter de pyramide van 1925. Op niet minder dan 3 punten is ze onregelmatig. Van bovenaf beschouwd, ziet men allereerst dat bij de mannen van 25 tot 50 jaar een belangrijk gedeelte ontbreekt, alles bij elkaar ongeveer 2.5 miljoen personen in de kracht van hun leven. Dit is het directe verlies in den oorlog en zuiver economisch beschouwd de minst ernstige van de drie afwijkingen.

De tweede afwijking is veroorzaakt door den geweldigen teruggang van het geboortecijfer tijdens den oorlog. Men ziet in 1925 het geringe aantal, zoowel mannelijke als vrouwelijke personen van 6—10 jaar. Hoe sterk deze vermindering wel was, blijkt uit het feit, dat het aantal geboorten in de laatste tien jaar vóór den oorlog nog ongeveer 2 miljoen per jaar bedroeg en het in 1917 en 1918 gemiddeld nog geen 850.000 was. Daardoor hebben er op zijn minst 3 à 4 miljoen geboorten minder plaats gevonden dan wanneer alles normaal geweest zou zijn. Als men bedenkt, dat de in den oorlog geboren personen thans zoo langzamerhand den productieven leeftijd bereiken, dan is het niet moeilijk na te gaan, wat dit gedurende een menschengeslacht voor de productiviteit der Duitse bevolking zal beteekenen.

Veel en veel ernstiger is echter nog de derde onregelmatigheid in de pyramide, de teruggang sinds 1920/21, toen er even een geweldige stijging der geboorten is geweest, waarbij echter het normale geboortecijfer van vóór den oorlog evenmin werd bereikt. Was dit in de laatste tien jaren voor den oorlog per jaar ongeveer 30 per duizend, in 1920 was het ruim 26, om daarna regelmatig te dalen tot nog geen 19 in 1927. Terwijl de totale bevolking van 1910—1925 met 8 pCt. toenam (in Nederland met 25 pCt.) daalde het aantal jongeren beneden 15 jaar met 18 pCt.

Dit is inderdaad zorgwekkend. Weliswaar is er op papier nog een zoogenaamd geboorte-overschot, d.w.z. het geboortecijfer overtreft nog het sterftecijfer, dat in 1927 ruim 12.5 per duizend bedroeg, doch, zooals Dr. F. Burgdörfer, Oberregierungsrat bij het Statistisches Reichsamt, in een belangrijke studie over dit onderwerp¹⁾ terecht opmerkt, is dit goed beschouwd

¹⁾ Die Geburtenrückgang und seine Bekämpfung, die

slechts schijnbaar, aangezien de grootste sterfte voorkomt in de oudste en in de jongste leeftijden en deze tegenwoordig juist zwak bezet zijn, zoodat men voor een goede vergelijking het werkelijke sterftcijfer moet omrekenen en dan tot de conclusie komt, dat er geen geboorte-overschot is, doch een tekort van ongeveer 1.5 per duizend.

En daaruit trekt Dr. B. (en velen met hem) de conclusie, dat als er geen verbetering komt, Duitsland reeds den weg op is, een stervend volk te worden.

Wij zullen hier niet verder op deze hoogst belangrijke vraagstukken ingaan. Het karakter van een tijdschrift leent er zich niet voor om meer dan de aandacht hierop te vestigen.

Het merkwaardige van het geval is echter, dat er velen in Duitsland zijn, die in deze ontwikkeling een rationeel middel zien om van de werkloosheid af te komen, vooral nu Duitsland geen koloniën meer heeft. Doch aan dezen zij gevraagd, of in de geschiedenis ooit een land met een dalende bevolking tot welvaart en voorspoed is kunnen komen.

Intusschen, hoe tragisch het ook is, de eene zijn dood is in vele gevallen nu eenmaal de ander zijn brood. Duurt de bovengeschetste ontwikkeling in Duitsland voort, dan zal voor de economische expansie van Duitsland, die andere landen steeds zooveel moeilijkheden gaf, steeds minder aanleiding zijn.

Daar komt nog bij, dat, zooals verschillenden, o.a. Dr. v. Genechten in zijn praeadvies voor de Nationale Vereeniging tegen de Werkloosheid, reeds beweerden, de sterke vermindering van het aantal op de arbeidsmarkt komende personen, een drang naar verhooging van het loon in Duitsland zal veroorzaken. In hoeverre deze in theorie zeer zeker bestaande tendenz, in de practijk tot uitdrukking zal komen en de concurrentiemogelijkheid van Duitsland (en, hoewel niet in een zoodanige mate, ook van de andere landen, die aan den oorlog hebben deelgenomen) zal verkleinen is uiteraard niet te zeggen.

Zou men er echter in Duitsland niet in slagen den achteruitgang van het geboortecijfer tegen te houden, dan blijft een van de levensvoorwaarden voor de ontwikkeling der welvaart ernstig aangetast en zal

Lebensfrage des deutschen Volkes, Berlin, Richard. Schoetz 1929. Men vergelijke hiervoor verder ook: Beiträge zum deutschen Bevölkerungsproblem. Der Geburtenrückgang im Deutschen Reich. Sonderheft zu Wirtschaft und Statistik No. 5. 1929.

men na verloop van enkele tientallen jaren, de bittere vruchten ervan reeds moeten plukken.

Haarlem, 10-8-29.

Dr. Ir. B. BÖLGER.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Juli 1929, afzonderlijk en vereenigd met die der vorige maanden van 1929, in vergelijking gebracht met de raming van dat jaar en de opbrengst over dezelfde tijdvakken van 1928.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 43.409.100 op tegen f 40.653.200 in Juli 1928 en vertoonen mitsdien een vooruitgang van f 2.755.900. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof de raming met een bedrag van f 4.147.000.

De totaal-opbrengst over de eerste zeven maanden van dit jaar bedroeg f 293.184.800, d.i. f 1.484.000 meer dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar. Ook de raming werd in bedoelde periode overschreden en wel met f 18.350.200.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonen de grondbelasting, de personeele belasting, de vermogensbelasting, de rechten op den invoer, het statistiekrecht, de zout-, de geslacht-, de wijn-, de bier- en de tabakaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de rechten en boeten van zegel, de rechten en boeten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking en de loods-gelden een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de inkomstenbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de gedistilleerd- en de suikeraccijns, de rechten en boeten van registratie en de domeinen, vaarten en wegen. Uit een en ander, alsmede uit de vergelijking der cijfers, blijkt, dat de loop der middelen in de afgelopen maand alleszins bevredigend mag worden genoemd.

In tegenstelling met de beide vorige maanden gaf de grondbelasting ditmaal weer een stijging in opbrengst te zien. Het accres bedroeg f 167.800, doch niettegenstaande dezen meevaller bleef de ontvangst over de eerste zeven maanden van dit jaar toch nog f 250.500 bij die van hetzelfde tijdvak van 1928 ten achter als gevolg van een kleine vertraging in de aanslagsregeling van het dienstjaar 1929. Daarentegen werd de raming, vergeleken over zeven maanden, in het loopende jaar met niet minder dan f 3.494.500 overtroffen, een overigens geheel normaal verschijnsel, daar de middelste maanden van het jaar voor deze belasting zeer gunstig zijn; zoo kwam in de afgelopen maand ruim f 1.274.000 meer binnen dan de gemiddelde maandraming.

Ook de personeele belasting vertoonde een hooger opbrengstcijfer (accres f 284.700), terwijl 1/12 der raming met f 2.117.700 werd overtroffen. De in de eerste maanden van het jaar ontstane achterstand werd hierdoor eenigszins ingehaald. Gerekend over zeven maanden werd in 1929 nog f 88.200 minder ontvangen dan in het voorafgaande jaar. Wellicht vindt deze teruggang voor een deel zijn verklaring in de omstandigheid, dat de bij de wet van 28 December 1926 (Staatsblad No. 432) tot stand gebrachte belastingverlaging in de eerste maanden van 1928 nog niet kon doorwerken. Wat de raming betreft kan worden opgemerkt, dat 1929 tot dusver een surplus opleverde van f 378.800.

De inkomstenbelasting liep opnieuw in opbrengst terug, zij het ditmaal met het niet zeer belangrijke bedrag van f 38.700. Deze daling is toe te schrijven aan de verlaging van het tarief bij de wet van 15 Maart 1928 (Staatsblad No. 62), welke wet met ingang van 1 Mei van dat jaar in werking trad, doch in de eerste maanden haar werking nog niet ten volle deed gevoelen. Dat 1/12 der raming in de afgelopen maand bij lange na niet werd bereikt (het nadeelig verschil beliep f 3.319.900) behoeft niet te verwonde-

ren, daar Juli een der ongunstigste maanden voor dit middel is. Vergelikt men de ontvangsten over de eerste zeven maanden van 1928 en 1929, dan blijkt, dat de ontvangen bedragen als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden onderverdeeld:)

	Jan. t/m. Juli 1928	Jan. t/m. Juli 1929
1925/26....	f 645.000	—
1926/27....	„ 2.990.600	f 419.200
1927/28....	„ 57.796.900	„ 1.602.100
1928/29....	„ 347.400	„ 49.641.400
1929/30....	—	„ 802.300
Totaal ..	f 61.779.900	f 52.465.000

Uit deze cijfers blijkt, dat de inkomstenbelasting in het loopende jaar tot dusver f 9.314.900 minder voor de schatkist opleverde dan in 1928, dit als gevolg van de bovenbedoelde verlaging van het tarief. Het nieuwe belastingjaar (1929/1930) vertoonde een klein accres. De raming werd in het tijdvak Januari t/m. Juli met f 5.798.400 overschreden, doch hieraan mag niet te veel beteekenis worden gehecht, daar de maanden Januari t/m. Mei altijd het gunstigst zijn.

De vermogensbelasting leverde een surplus van f 264.600 boven de inkomst van de gelijknamige maand van 1928, welk verschil niet aan toevallige omstandigheden moet worden toegeschreven, doch waarin de hogere kohierbedragen van het dienstjaar 1928/1929 zijn te onderkennen. De raming werd in de afgelopen maand niet bereikt (ontvangst f 479.600 minder), doch Juli is doorgaans voor dit middel de slechtste maand van het jaar. Vergeleken over zeven maanden bracht het loopende jaar f 1.415.100 meer op dan het voorafgaande; voor een deel staat dit in verband met een vertraging in de aanslagsregeling in het vorige jaar. Tenslotte kan nog worden opgemerkt, dat in de eerste zeven maanden van het jaar ruim f 1.001.000 boven 7/12 der raming inkwam.

De dividend- en tantiëmebelasting gaf in de afgelopen maand een teruggang te zien van f 820.500, waarbij evenwel moet worden bedacht, dat de opbrengst van Juli 1928 buitengewoon hoog was. Op zichzelf beschouwd, was de ontvangst in de afgelopen maand niet gering. Een inkomst van f 5.135.900 (zijnde f 3.469.200 méér dan 1/12 der raming) is voor dit middel, dat op zoo onregelmatige wijze pleegt binnen te komen, zelfs aan den hoogen kant. Slechts tweemaal (in Juli 1927 en Juli 1928) kon in de laatste 5 jaren een hogere opbrengst worden geboekt. Daar de vorige maanden van dit jaar ook vrij gunstige waren, maakte het opbrengstcijfer over het tijdvak Januari t/m. Juli geen kwaad figuur. De vooruitgang bij de eerste zeven maanden van 1928 beliep f 1.985.300, terwijl de raming met f 2.159.200 werd overschreden. Toch zal dienen te worden afgewacht, of de tot dusver verkregen voorsprong zal worden gehandhaafd, daar de volgende maanden stellig heel wat minder zullen opbrengen.

De invoerrechten bleven zich in stijgende lijn bewegen en leverden zoodoende f 722.900 méér op dan in Juli 1928. Hetzelfde kan gezegd worden van het statistiekrecht, dat ditmaal ook weer een surplus gaf (van f 35.400). Ook de raming werd bij beide middelen overtroffen, (voordeelig verschil respectievelijk f 439.300 en f 40.900). Bij vergelijking van de ontvangsten over zeven maanden blijken de invoerrechten f 1.791.500 meer te hebben opgebracht dan in 1928 en f 2.275.700 boven 7/12 der raming. Bij het statistiekrecht bedroegen deze cijfers onderscheidenlijk f 46.300 en f 36.900. Gezien ook de gunstige resultaten van de afgelopen maanden mogen deze cijfers als een bewijs van opleving van den handel worden aangemerkt.

De accijnzen maakten over het algemeen een goed figuur. Met uitzondering van den gedistilleerdaccijns en den suikeraccijns gaven zij alle een hogere inkomst. De zoutaccijns accresseerde met f 11.900, waardoor de daling in opbrengst, welke in de vorige maanden van het jaar moest worden geconstateerd, echter

slechts voor een gering deel kon worden goedge maakt. De geslachtaccijns leverde de record-opbrengst van f 1.100.000, een nog nimmer bereikt opbrengstcijfer, en gaf zoodoende f 207.800 méér dan in Juli 1928. Zoodoende eerder werd opgemerkt, valt hierin vermoedelijk het meerder verbruik van inlandsch rundvleesch te onderkennen als een gevolg van den dalenden invoer van bevroren vleesch en de hooge prijzen van het varkensvleesch. De wijnaccijns gaf een stijging in opbrengst van f 16.500, waardoor de ontvangsten over de eerste 7 maanden met ruim f 8.000 uitkwamen boven die van hetzelfde tijdvak van 1928. Daarentegen liep de gedistilleerdaccijns opnieuw terug; de teruggang beliep ditmaal f 571.400 en is toe te schrijven aan de het vorige jaar in werking getreden verlaging van het tarief; bovendien wordt nog steeds accijns teruggegeven over op 1 Maart jl. aanwezige voorraden, waarvan hogere accijns is betaald. Ook indien men dit in aanmerking neemt, moet echter worden geconstateerd, dat de loop van dit middel ver bij de verwachting ten achter blijft, hetgeen wel hieruit blijkt, dat in de afgelopen maand f 1.108.900 minder dan de gemiddelde maandraming werd ontvangen. Aan hieraccijns kwam f 147.100 meer binnen; de toename over de eerste zeven maanden bedroeg f 240.400; de warme zomer zal hieraan wel niet vreemd zijn. De suikeraccijns vertoonde een kleine daling (van f 17.300), welke intusschen, vergeleken bij de stijging der vorige maand (f 781.400) van geen belang is. Wat ten slotte den tabakaccijns betreft, deze gaf een stevig accres (van f 689.100), dank zij de verbeterde controlemaatregelen; ook gewent het publiek aan de hooge prijzen. Gerekend over zeven maanden werd reeds f 1.898.300 geïnd boven de opbrengst van Januari t/m. Juli 1928.

Eene vergelijking van de opbrengsten der accijnzen over de eerste zeven maanden van 1928 en 1929 en met de raming leidt tot het volgende resultaat:

	Opbrengst 7 m. 1928	Opbrengst 7 m. 1929	Raming 7 m. 1929
Zout	f 1.182.900	f 1.092.000	f 1.166.700
Geslacht....	„ 6.155.600	„ 6.860.000	„ 6.416.700
Wijn	„ 1.403.300	„ 1.411.600	„ 1.545.800
Gedistilleerd	„ 24.997.300	„ 19.782.900	„ 26.250.000
Bier	„ 7.583.000	„ 7.823.400	„ 8.166.700
Suiker	„ 26.693.500	„ 26.758.100	„ 27.591.700
Tabak	„ 13.408.700	„ 15.307.000	„ 13.708.300

De belasting op gouden en zilveren werken wees opnieuw een hooger opbrengstcijfer aan, al bedroeg het surplus ook niet meer dan f 400. Gerekend over zeven maanden bleef het loopende jaar nog f 9.500 bij het vorige ten achter.

Aan zegelrechten werd in de afgelopen maand f 408.800 méér ontvangen, waarvan slechts f 50.600 was te danken aan een ruimer vloeien der beursbelasting. Toch bedroegen de ontvangsten uit dit middel over de eerste 7 maanden van dit jaar nog f 1.116.000 minder dan in dezelfde periode van 1928 (het zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten bracht in dien tijd f 20.900 méér op). Daarentegen werd 7/12 der raming met f 1.265.300 overtroffen. De registratierechten vertoonden in de afgelopen maand eene daling van f 231.400 en bleven ook beneden de raming (met rond f 315.000). Dank zij de ruime baten, die uit deze belasting in de eerste maanden van dit jaar reeds werden ontvangen, tengevolge van de groote aandeeluitgiften, wijst het opbrengstcijfer over de maanden Januari t/m. Juli een vooruitgang boven 1928 aan van f 4.127.400, terwijl f 4.481.900 boven 7/12 der raming kon worden geboekt. De hier besproken groep van middelen geeft tot dusver alle reden tot tevredenheid.

De successierechten, onberekenbaar als altijd, brachten in de afgelopen maand het respectabele bedrag van f 4.264.000 op, d.i. f 1.403.400 meer dan in Juli 1928. Mede in verband met de ruime ontvangsten in de afgelopen maanden kwam tot dusver in het loo-

pende jaar reeds f 4.163.700 meer binnen dan in hetzelfde tijdperk van 1928 en f 3.821.500 boven 7/12 der raming. Bij den grilligen loop van dit middel is de mogelijkheid echter niet uitgesloten, dat het verkregen accres weer in volgende maanden teloor zal gaan.

De domeinen liepen een weinig in opbrengst terug (met f 1.500), door toevallige omstandigheden. Daarentegen gaven de loodsgelden weer een flink accres (van f 76.000) en brachten daardoor het voor dit kleine middel belangrijke bedrag van f 476.700 in de schatkist. Dank zij deze ruime ontvangst kwam de inkomst over de eerste 7 maanden f 69.400 boven die van dezelfde maanden van 1928. De raming werd echter nog niet bereikt (nadeelig verschil f 53.600), waarbij nog valt te bedenken, dat de ontvangsten voor 1929 f 400.000 lager zijn geraamd dan voor 1928.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” vertoonden opnieuw een vermeerdering en kwamen van f 6.492.900 op f 6.712.900. Van laatstgenoemd bedrag was ruim f 1.984.500 aan de Verdedigingsbelastingen te danken. In de eerste zeven maanden viel een stijging in opbrengst waar te nemen van f 2.389.300. De zegelrechten van buitenlandsche effecten gaven in dat tijdvak een mindere bate van f 24.800, hetgeen op een lagere emissie van buitenlandsche fondsen wijst.

Voor het „Wegenfonds” werd in de afgelopen maand f 4.015.600 ontvangen tegen f 752.200 in Juli 1928. Van eerstgenoemd bedrag komt f 749.000 op rekening van de Wegenbelasting en de rest of f 3.266.600 op die der Rijwielbelasting, die dit jaar voor het eerst grotendeels in de maand Juli binnenkomt. In de eerste zeven maanden van dit jaar kwam aan het Wegenfonds ten goede f 6.990.600 wegenbelasting en f 3.350.800 rijwielbelasting (in het vorige jaar bedroegen deze cijfers resp. f 6.154.500 en f 5.449.300). Verwacht mag worden, dat ook in de maand Augustus voor een belangrijk bedrag aan rijwielplaatjes zal worden verkocht.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. INDUSTRIE EN BANKEN IN OOSTENRIJK NA DEN OORLOG.

Dr. Richard Kerschagl te Weenen schrijft ons:

De verhouding tusschen de industrie en de banken in Oostenrijk is zeer interessant en voor Midden-Europa karakteristiek. Speciaal na den oorlog traden de eigenaardigheden van deze constructie steeds meer op den voorgrond. Karakteristiek is in de allereerste plaats de wijze van financiering van de industrie. Evenals in vele andere landen is het grootste gedeelte der industrie in concerns rondom de afzonderlijke groote bankinstellingen gegroepeerd. Deze bankinstellingen verschaffen credieten aan de werkelijk belangrijke bedrijven in de groot-industrie, waardoor de industrieelen in hooge mate van de banken afhankelijk zijn.

Daar Oostenrijk thans nog vier zoogenaamde groote bankinstellingen bezit, die ook van internationale beteekenis zijn — de Oesterr. Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe met een aandeelenkapitaal van 85 miljoen en een reserve van 33.2 miljoen S., de Allgemeine Oesterr. Boden-Credit-Anstalt met een aandeelenkapitaal van 55 miljoen en een reserve van 32 miljoen S., de Wiener Bank-Verein met een aandeelenkapitaal van 55 miljoen en een reserve van 26.9 miljoen S. en de Niederösterr. Escompte-Gesellschaft met een aandeelenkapitaal van 37.5 miljoen en een reserve van 23.8 miljoen S. — staan de groote industrieële ondernemingen voor het meeren-deel met deze banken in relatie. De afzonderlijke bankinstellingen in hoofdzaak de volgende belangrijke ondernemingen.

De Oesterreichische Credit-Anstalt omvat:

in Oostenrijk:

A.E.G. Union, Elin, Steweag, Tiwag (electriciteit),

Steweag, Tiwag (waterkracht), Krupp, Berndorf, Mitterberger-Kupfer, Siegl-Lokomotivfabrik, Austro-Fiat, Puch, Daimler (metaal en machines), Oesterreichische Fesfabriken, Guntramsdorfer Druckfabrik, (textiel), Julius Meisl (koloniale waren), Leykam-Josefsthal (papier), Wienerberger Ziegelfabrik, Oesterreichische Solo (lucifers), Phönix-Wiener (verzekering), Vereinigte Brauereien A.G., Gösser & Zipf Brauerei (brouwerij), Ratao, Russisch-österreichische Warena Kredit A.G. (Russische goederenhandel.);

in Tsjecho-Slowakije:

Tatra (auto), Ringhoffer-Werke (machines), Tschechische Solo (lucifers), Nestomitzer Zuckerfabrik, Olleschau (papier), Stölzle-Glas, Böhmisches Glanzstofffabrik (kunstzijde), Fesfabrik Strakonitz (textiel);

in Polen:

Golleschauer Portlandzement, „Naphta”, Lemberg (aardolie), Polnische Maschinen- und Waggonfabrik;

in Roemenië:

De „Lujani” Zuckerfabrik Cernauti;

in Nederland:

De Continentale Motorscheepvaart Maatschappij, Amsterdam, de Nederlandsche Petroleum Maatschappij, „Photogen” Amsterdam (chemische fabriek), de Alg. Wolhandel Maatschappij, Amsterdam en de Amsterdamsche Maatschappij voor Industrie & Handel, Amsterdam;

in Engeland:

The Irish Sugar Manufacturing Company, Ltd. (suiker), United Sugar Company, Ltd. (suiker);

in Zwitserland:

„Thonet Mundus”, Zürich, „Mundus”, Zürich, Tarbouches, Zürich (hout), Färbereien und Druckereien, Chur. (textiel).

De Boden-Credit-Anstalt omvat de volgende industrieële ondernemingen;

in Oostenrijk:

Siemens-Schuckert, Oweag, Steweag, Tiwag, A.E.G. Union (electriciteit), Oweag, Steweag, Tiwag (waterkracht), Schoeller-Bleckmann, Styria-Blech, Veitscher Magnesit, „Steg”, Wiener Lokomotiv-Fabrik, Grazer Waggon, Steyr-Werke, Gräf und Stift, Styria-Fahrrad, Schember (metaal en machines), Oesterreichische Textilwerke, Kleinmünchner Spinnerei, Hanf-, Jute-, Textil A.G. (textiel), Lenzinger, Neusiedler, Steyrmühl, Brigl & Bergmeister (papier); voorts Spiritus A.G., Zuckerindustrie, Getreide A.G., Intag (transportonderneming), Oesterreichische Brau A.G., Liesinger Brauerei, Bau-Ges. Porr, Union-Baumaterialien, „Ziag” (dakpannen), Hotel Bristol, Erste Wiener Hotel A.G., Phönix-Wiener (verzekering), Donau-Dampfschiffahrt, Eisenbahnwagen-Leihgesellschaft (transportonderneming);

in Tsjecho-Slowakije:

Cosmanos, Mauthner Textilwerke (textiel), Berg- und Hütten, Rossitzer-Bergbau, Ringhoffer (machines), Böhmisches Glanzstoffe (kunstzijde), Verein für chemische und metallurgische Produktion, Export Malzfabrik Schindler & Stein (moutfabrik);

in Joego-Slavië:

Erste Jugoslawische Waggon-, Maschinen- und Brückenbau-Gesellschaft, Serbische Berg- und Hütten-industrie;

in Roemenië:

Acéries et Domaines de Resita (mijnbouw);

in Polen:

Erste polnische Lokomotivfabrik, Deutsche Textilwerke Mauthner, Schlesien;

in Hongarije:

A.G. für Urproduktion (maatschappij voor landbouwproducten), Eisenwarenfabrik A.G., Sopron-Graz;

in Zwitserland:

Vereinigste Böhler-Stahlwerke, Zürich, Fanto, Genève (petroleum), „Thesaurus“ (verzekering) Zürich;

in Nederland:

Vereenigt Knüpftappich-Gesellschaft, System Ban-yai en dochtermaatschappijen in Oostenrijk, Italië, Frankrijk, Duitsland;

in Dantzig:

Tabak-Monopol A.G.

De *Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft* omvat;

in Oostenrijk:

Alpine Montan (zware industrie), Hutter & Schrantz A.G., Oesterreichische Hofherr & Schrantz A.G. (metaal), Ditmar-Brüner (verlichtingsapparaten), Manoschek, Landeis (machines), Oesterr. Brown-Boveri (electriciteit), Brigl & Bergmeister (papier), Skoda-Wetzler (chemische fabriek), Hauser & Sobotka (moutfabriek), Kurtz, Rietschel & Henneberg (metaal), Steweag, Tiwag (electriciteit en waterkracht), Vereenigte Brauereien A.G., Union-Baugesellschaft, Vereenigte Elektrizitäts A.G., Galizische Karpathen (mijnbouw), Chemische Fabrik W. Neuber, Felten & Guillaume (electriciteit), Erste österr. Glanzstoff A.G. (kunstzijde), Oesterr. Inwald A.G. (glas);

in Tsjecho-Slowakije:

Dynamit Nobel (chemische fabriek), Königshofer Zement, Inwald Glas, „Helios“ (lucifers), Tschechische Glanzstofffabrik (kunstzijde);

in Hongarije:

Die Ungarische Hofherr & Schrantz A.G. (machines);

in Polen:

Die Galizischen Montanwerke (mijnbouw), Zielniewski, Krakau (machines);

in Nederland:

Petroleumindustrie Gartenberg & Schreier, Amsterdam, Société Anonyme des Tabacs d'Orient et d'Outres-mer.

De *Wiener Bank-Verein* omvat;

in Oostenrijk:

Wiener Bau-Gesellschaft, Teppich Haas, Ebreichsdorfer Filzhut-Fabrik (textiel), Etti & Bergel (wijn en champagne), Voigt & Co. (chemicaliën), Wiener Lederindustrie A.G., Drauland (hout), Daimler, Puch, Austro Fiat (auto), Wertheim, Marchegger Maschinen, Hedding Maschinen, Elin (electriciteit), Oesterreichische Siemes-Schuckert (electriciteit), Kabel-fabrik und Drahtindustrie, Oesterreichische Telephon-fabrik Berliner (electriciteit), Oweag, Steweag (waterkrachtcentrale), Brunner Brauereien, Vereenigte Brauereien, Hirmer Zuckerfabrik, Semperit (gummi), Bleiberger Bergwerks-Union, Oesterreichisch-Amerikanische Magnesit A.G. (mijnbouw), Hermann Frankel & Söhne A.G. (groothandel);

in Hongarije:

Salgo-Tarjaner, Rimamurany-Salgo-Tarjaner (mijnbouw), Hermann Herz Söhne (machines), Ungarische Waggon- und Maschinen A.G., Ungarische Eisenbahn-Verkehrsanstalt (transport), Ungarische Gummiwarenfabrik, Ungarische Asphalt A.G. (chemische maatschappij), Oelwerke Kohn & Co. (chemische fabriek);

in Tsjecho-Slowakije:

Vereenigte Elbe-Schiffahrts A.G. (transport), Noei Stross Textilfabriken, Mannesmannröhren Komotau (ijzer), Kabelfabrik Bratislava, Klattauer chemische Produkte, Moravia Brauerei;

in Joego-Slavië:

„Slavex“, (hout), Vereenigte Papierfabriken Ljubljana, Aktienbrauerei Sarajevo, Vares Eisenindustrie A.G.;

in Polen:

Kabelfabrik Krakau;

in Duitsland:

Mannesmannröhrenwerke Düsseldorf (ijzer), Rüttgers Werke A.G., Berlijn (chemische fabriek).

* * *

Dit korte overzicht geeft aanleiding tot de volgende drie opmerkingen:

1o. De verhouding tusschen de banken en de industrie berust in Oostenrijk niet op het principe van specialisatie, daar de groote bankinstellingen met verschillende industrieën in relatie staan. De eenige uitzondering hierop vormen wellicht de brouwerijen; steeds meer treden belangrijke ondernemingen in deze bedrijfstak toe tot de „Brau A.G.“ (de vroegere Braubank A.G.), die door de Boden-Credit-Anstalt wordt gecontroleerd. Het feit, dat de groote banken industrieën van zeer verscheiden aard omvatten, heeft het voordeel, dat zij beter bestand zijn tegen conjunctuurschommelingen. Anderzijds echter hebben deze omstandigheden ongetwijfeld de vorming van kartels eenigszins bemoeilijkt en de kosten van den concurrentiestrijd, ten minste tijdelijk, verhoogd.

2o. De banken zijn sterk geïnteresseerd bij de industrieën der overige successiestaten, hetgeen voor een deel moet worden toegeschreven aan de onderlinge betrekkingen, dateerende van vóór den oorlog, voor een deel echter ook — en hiertoe behooren eveneens de industrieële betrekkingen met het vroegere buitenland — aan de belangen van buitenlandsche financieele instellingen bij de Oostenrijksche banken.

3o. Bij wijze van uitzondering zien wij, dat bij zeer groote standaard-industrieën, zooals bijv. de Alpine Montangesellschaft, zelfs meerdere groote bankinstellingen zich voor een zelfde concern interesseeren, teneinde de groote credietischen gezamenlijk te dragen.

De financieringstechniek der industrie is in Oostenrijk niet op dezelfde leest geschoeid als in Engeland, waar de banken slechts schuldeischers der industrie zijn. Integendeel, de Oostenrijksche banken bezitten groote posten industrieële aandelen, waardoor zij dus en aandeelhouders en tegelijkertijd, tot op zekere hoogte, schuldeischers in rekening-courant der industrie zijn. Om dit stelsel geheel te kunnen begrijpen, moet men het uit een historisch oogpunt bezien.

Reeds vóór den oorlog heerschte de meening, dat niet de banken door de industrieën voor financieringsdoeleinden werden opgericht, doch dat veelmeer de banken de industrieën in het leven hebben geroepen. Aan deze omstandigheid is het o.a. toe te schrijven, dat het bezit van industrieële aandelen der banken in Oostenrijk grooter is dan wellicht in eenig ander land. Daarbij komt nog, dat vooral gedurende den oorlog en de inflatie de industrie in steeds sterkere mate een beroep moest doen op de banken voor het verkrijgen van bedrijfscredieten en voor het financieren van expansie doeleinden. Daarmede rees echter voor de banken de vraag, op welke wijze zij enerzijds haar liquiditeit en anderzijds haar invloed op de industrie konden handhaven. Het eerste was mogelijk en door herdiscontingering van wissels op korten termijn bij de centrale bank en door uitgifte van aandelen. Hiertoe namen zij tot gedeeltelijke dekking harer loopende vorderingen op de industrie aandelen over, terwijl zij voorts een deel dezer aandelen emitteerden, teneinde uit de opbrengst de industrie in staat te stellen een deel van haar schulden af te lossen. Men kan zelfs zeggen, dat gedurende den tijd der grootste inflatie, toen de deposito's der banken geenszins toereikend waren voor de financiering van de industrie, het speculatieve publiek door regelmatige overneming van aandelen bij nieuwe emissies een groot deel der loopende industrieële credietbehoeften financierden. Tengevolge van de beurscrisis van 1924 en 1925 waren de banken weder genood-

zaakt zelf zeer aanzienlijke posten aandeelen over te nemen, hetzij door het vormen van steunsyndicaten aan de beurs, hetzij tot dekking der debetsaldi van de speculanten.

De oprichting van de Oostenrijksche Nationale Bank en de definitieve stabilisatie in het begin van 1923 hebben intusschen den weg gebaad voor een nieuwe wijze van financiering. Een van de eerste gevolgen van de stabilisatie en ook van de ineensorting van de effectenspeculaties aan de beurs, was de buitengewoon snelle toeneming van de deposito's bij de banken en spaarbanken, die spoedig de 11,2 milliard goudschilling overtroffen. De banken waren dus weder in staat deposito's tot het verleen van korte credieten aan te trekken. Hierbij kwamen nog de buitenlandse credieten, die tengevolge van de bankcrisis van 1924 en 1925 tijdelijk waren teruggetrokken, doch die, vooral door de verstandige en energieke politiek van de Oostenrijksche Nationale Bank, spoedig weder binnenstroonden. Tenslotte trachtte men, evenals in Engeland en andere landen, de industrie door de uitgifte van obligatieleeningen te financieren; voorshands echter met weinig resultaat. Zelfs de wet van November 1924, die de leges en belastingen, verbonden aan de uitgifte van obligaties voor industriële en handelsondernemingen, sterk verlaagde, — welke wet intusschen vele malen vernieuwd en aangevuld is — vermocht niet veel te bereiken. Slechts enkele groote ondernemingen gingen tot uitgifte van obligaties over, maar de belangrijkste voorwaarde voor een goede obligatie-uitgifte ontbrak echter, namelijk de vorming van een groote instelling, die zich met de gemeenschappelijke uitgifte van obligaties, vooral van middelmatige en kleine bedrijven, belastte. De gebruiken van een land zijn nu eenmaal niet binnen betrekkelijk korten tijd te veranderen. Desniettemin mag ook hierin geleidelijk verbetering worden verwacht, zoodra de geschikte organisaties zijn opgericht.

AANTEKENINGEN.

Productie en Handel 1913 en 1923—1927.

Het secretariaat van den Volkenbond heeft opnieuw een memorandum over de productie en den handel gepubliceerd. De eerste uitgave van deze publicatie verscheen in 1926 en was bestemd voor de internationale economische conferentie, die in Mei 1927 bijeenkwam. Op deze conferentie werd toen de wensch geuit, de publicatie van dit memorandum te continueren. Een tweede uitgave verscheen in 1928 en die, waaraan wij hier enkele gegevens ontleenen, is de derde.

De onderstaande tabel geeft de belangrijkste veranderingen aan betreffende de bevolking, de productie van grondstoffen en levensmiddelen en het handelsvolumen, waarbij 1913 als basisjaar werd genomen.

De voornaamste conclusies, waartoe dit overzicht aanleiding geeft, zijn de volgende:

1o. Bij een vergelijking met de vooroorlogse cijfers constateert men, dat in 1927 de wereldproductie van de belangrijkste grondstoffen en levensmiddelen met 21 pCt., de wereldhandel met ongeveer 20 pCt. en de totale bevolking met ongeveer 9 pCt. is gestegen. De productie is in 1928 nog verder toegenomen, het voorloopige cijfer bedraagt 125.

2o. De productie van levensmiddelen is niet even snel toegenomen als die van grondstoffen, welke voor de industrie bestemd zijn. Voor 1927 bedroeg de index voor levensmiddelen 113 en die voor grondstoffen ruim 135. De voorloopige cijfers voor 1928 zijn respectievelijk 116 en 139.

3o. In de periode van 1923—1928 is de wereldproductie van grondstoffen gestegen met 26 pCt., die van levensmiddelen met 12 pCt. en die van het totaal van grondstoffen en levensmiddelen met 18 pCt.

4o. De wereldhandel — d.w.z. de hoeveelheid goederen, die het object is van internationalen ruil — is in 1927 9 pCt. hooger geweest dan in 1926. Dientengevolge is het verschil tusschen de ontwikkeling van den wereldhandel en de toeneming van de productie, dat een van de markantste verschijnselen van de laatste jaren was, aanzienlijk afgenomen. Af te wachten blijft, of deze tendenz van den terugkeer naar het oude evenwicht permanent zal zijn.

5o. De opleving van de productie en van den handel van Europa is in 1927 zeer opvallend geweest. Voor de eerste keer heeft het handelsvolumen van Europa het cijfer van 1913 overschreden.

De index voor den handel van Europa, met uitzondering van Sowjet-Rusland, bedroeg 108, d.w.z. meer dan die van de bevolking (106) en iets minder dan die van de productie (110).

6o. Wat Noord-Amerika betreft, heeft de productie in 1927, vergeleken bij 1926, een vermindering te zien gegeven ten gevolge van de daling van de productie van grondstoffen. De buitenlandse handel is echter blijven stijgen. In 1927 was de bevolking bijna een vierde, de productie van levensmiddelen en grondstoffen meer dan een vierde (voor 1928 waarschijnlijk ongeveer een derde) en de buitenlandse handel meer dan de helft groter dan in 1913.

7o. In Zuid-Amerika is de bevolking sneller toegenomen dan in enig ander werelddeel (ongeveer 40 pCt.). De productie van levensmiddelen en van grondstoffen is in dezelfde verhouding als de bevol-

	Bevolking 1927	Productie van grondstoffen en levensmiddelen ¹⁾					Handelsvolumen			
		1923	1924	1925	1926	1927	1924	1925	1926	1927
In percenten van de cijfers van 1913										
a) Centraal- en Oost-Europa:										
U.R.S.S. ²⁾ niet inbegrepen..	105	78/9	84/6	99/00	94/6	103/5	73	84	85	106
U.R.S.S. ²⁾ inbegrepen.....	107	77	83/4	101/2	100/2	108/10	64	75	76	93
b) Overig Europa..	106	98	103	108/9	98/9	115/6	97	100	100	110
Europa (U.R.S.S. ²⁾ niet inbegrepen)	106	88	93/4	103/4	96/8	109/10	90	95	96	108
Europa (U.R.S.S. ²⁾ inbegrepen)	107	85	90/1	103/4	100/1	110/12	85	91	91	103
Noord-Amerika.....	123	127	118	126/7	130/1	128/9	127	139	150	155
Centraal-Amerika ³⁾	105	152/3	169/71	162/3	154	148	133	133	134	137
Zuid-Amerika.....	141	128/30	121	130/1	135/6	140/1	91	103	106	118
Afrika.....	111	125	135/6	142/3	142/3	148/9	97	108	111	119
Azië (Russisch Azië niet inbegr.)	107	110/15	117/22	121/7	122/30	123/32	124	144	151	152
Oceanië.....	123	107	122/3	117/8	128/9	121/3	119	132	135	142
Wereld.....	109	{ A 106/7 B 103/4 C 110/3	{ 108/10 102/3 116/9	{ 116/9 111/2 125/30	{ 117/20 109/10 129/35	{ 121/4 ⁴⁾ 113 ⁴⁾ 135/41 ⁴⁾	99	107	110	120

A = levensmiddelen + grondstoffen. B = levensmiddelen. C = grondstoffen.

¹⁾ De dubbele cijfers bij de productie wijzen op de verschillende resultaten, die verkregen zijn door als basis van den index de vooroorlogse en na-oorlogse waarde te nemen.

²⁾ Unie van de Russische Socialistische Sowjet Republieken met inbegrip van Russisch Azië.

³⁾ Centraal Amerika, Mexico en alle eilanden in de Antillen Zee.

⁴⁾ De voorloopige cijfers voor 1928 zijn: A = 125/8; B = 116; C = 139/45.

king gestegen, maar de toeneming van den internationalen handel is minder dan 20 pCt. geweest.

8o. De groep van landen, samengevat onder de rubriek „Centraal Amerika”, biedt, vergeleken met Zuid-Amerika, een merkwaardige tegenstelling, want de bevolking is slechts met ongeveer 5 pCt. gestegen, terwijl de buitenlandse handel met meer dan een derde en de productie met ongeveer de helft de cijfers van 1913 overtreffen.

9o. De stijging van de productie in Afrika is even groot geweest als die van Centraal-Amerika (ongeveer 50 pCt.), en de toeneming van den buitenlandse handel is in overeenstemming met dien van Zuid-Amerika (ongeveer een vijfde); de bevolking van Afrika is ongeveer met 11 pCt. toegenomen.

10o. De internationale handel van Azië heeft zich ongeveer in dezelfde verhouding ontwikkeld als die van Noord-Amerika (meer dan 50 pCt.). De productie (niet inbegrepen de productie van levensmiddelen van China) is met ongeveer een vierde gestegen en de bevolking met slechts 7 pCt.

11o. De toeneming van de bevolking van Oceanië is gelijk aan die van Noord-Amerika; de toeneming van de productie stemt overeen met de gemiddelde toeneming van de wereldproductie, terwijl de buitenlandse handel meer dan tweemaal zoo groot is.

12o. In 1927 is de totale bevolking van Afrika, Amerika, Azië en Oceanië met 10 pCt. toegenomen, de productie van levensmiddelen en grondstoffen met 29 à 32 pCt. en de internationale handel met 43 pCt.

Hoewel de wijziging van de verhouding vergeleken met 1913, tusschen de prijzen van onafgewerkte producten en die van industrieproducten — ten minste wat Europa betreft — nog een zeer belangrijke factor blijft vormen, moet men niet minder betekenis hechten aan de tendens, die zich duidelijk in den loop van de laatste jaren heeft geopenbaard naar een terugkeer van het oude evenwicht.

Vergeleken met 1913 schijnen de prijzen van de industrieproducten als een geheel genomen (met uitzondering van de nieuwe industrieproducten of van die, welke gedurende de naoorlogsjaren een markante en buitengewone ontwikkeling te zien hebben gegeven) in 1927 nog boven die van de grondstoffen en voedingsmiddelen te blijven.

De prijzen van de producten van de extractieve industrieën schijnen aanzienlijk lager te zijn dan die van de agrarische producten.

* * *

Uit dit korte exposé blijkt duidelijk, dat niettegenstaande de vooruitgang in 1927 veel aanzienlijker is geweest voor Europa dan voor welk ander werelddeel ook, de ontwikkeling sedert 1913 in het overige gedeelte van de wereld grooter is geweest. Dit blijkt uit de belangrijke veranderingen in de aandeelen van de werelddatalen, die aan de verschillende continentale groepen komen, vooral wat den handel betreft. In 1927 is het aandeel van Europa in den internationalen wereldhandel sedert 1913 afgenomen met 14 pCt. (van 58,4 pCt. tot 50,4 pCt. van het totaal); Het aandeel van Noord-Amerika is gestegen met 28 pCt., dat van Azië met 27 pCt. en dat van Oceanië met 15 pCt. Het aandeel van Zuid-Amerika is eenigszins gedaald en dat van Afrika is ongeveer hetzelfde gebleven.

De veranderingen van het aandeel van de diverse werelddeelen in de totale productie van goederen zijn minder aanzienlijk geweest. Het aandeel van Europa is gedaald met 19 pCt. en dat van Oceanië is niet veranderd. Daarentegen is het aandeel van Azië en Noord-Amerika gestegen met respectievelijk 2 en 5 pCt., het aandeel van Centraal Amerika (inclusief Mexico) en Zuid-Amerika met 18 pCt. en dat van Afrika met 20 pCt.

Uit de voorloopige gegevens, waarover men beschikt, blijkt, dat de productie van grondstoffen evenals de internationale handel van Europa zich in 1928 is blijven ontwikkelen. Evenwel is de expansie in het

overige gedeelte van de wereld niet zoo markant geweest en bijgevolg neemt men een geringen terugslag waar op de tendens, die in 1927 heeft gekenmerkt.

De veranderingen, die voortvloeien uit de verschuiving van de wereldbevolking als één geheel beschouwd, zijn van zeer geringe beteekenis.

Dit zijn in groote trekken de conclusies, waartoe een onderzoek naar de beschikbare gegevens van de bevolking, de productie en den handel heeft geleid. Deze zijn gebaseerd op statistieken, die dikwijls moeilijk te vergelijken en zelden geheel volledig zijn, om mathematisch juiste of absoluut definitieve gevolgtrekkingen te kunnen maken. Hierom moet men niet zoo zeer op de absolute waarde van een of ander cijfer afgaan als wel op de algemeene tendens, die uit het verzamelde feitemateriaal spreekt.

De rentabiliteit van de industrie in Oostenrijk.

In aansluiting op het in dit nummer gepubliceerde artikel over de verhouding van banken en industrie in Oostenrijk, volgen hieronder enkele gegevens over de winsten en verliezen in 1927 van de voornaamste industriële ondernemingen.

In Oostenrijk bestonden in 1927 705 industriële naamlooze vennootschappen, waarvan 522 haar balans publiceerden. Het nominaal aandeelenkapitaal van deze maatschappijen bedroeg meer dan 1 milliard S; met reserves 1,55 milliard S. 353 maatschappijen werkten met winst, 166 met verlies en 3 zonder winst of verlies. De netto-winst bedroeg 58,11 miljoen S. (in 1926 slechts 40 miljoen S. of 3,8 pCt. (in 1926 slechts 2,7 pCt.) van het eigen kapitaal. De resultaten waren aanzienlijk gunstiger dan in 1926. De winst, in procenten van het eigen kapitaal uitgedrukt, bedroeg voor de verschillende groepen: mijnbouw 0,8, waarvan erts en gieterij 2,5, kolen (verlies) 14,3; bouwmaterialen 4,2, metaalbewerking 2,6, waarvan ijzer en staal 3,1; machines en instrumenten 3,0, waarvan machines 1,2, automobiellndustrie 7,0, verlichting en stroom 4,3, waarvan opwekking van electriciteit 3,6, electrotechnische industrie 5,6; chemische industrie 6,9, bouwvakken (verlies) 1,4, papier, drukkerij en uitgeverij 3,5; textielindustrie 4,9, waarvan spinnerijen en weverijen 6,0, hennep, vlas, jute 15,6, ververij en drukkerij (verlies) 5,0; lederfabrieken 1,6; rubberverwerking 3,6; houtbewerking (verlies) 2,8; voedings- en genotmiddelen 7,4; manufacturen (verlies) 2,0.

Van de verschillende bondstaten had de industrie van Stiermarken het grootste succes met 4,7 pCt. en die van het Burgenland met een verlies van 9,6 pCt. het minste. Het rendement van de Weensche industrie bedroeg 4,1 pCt., van de Neder-Oostenrijksche slechts 0,7 pCt., van Boven-Oostenrijk 3,4 pCt., van Salzburg een verlies van 0,2 pCt., Kärnten 1,4 pCt., Tirol 3,4 pCt., Vorarlberg 4,4 pCt.

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederlandsch-Indië.

De maandstatistiek 1929 No. 4 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. De serie van de invoerartikelen omvat 72 artikelen, welke in vijf groepen zijn verdeeld.

Bij de groep textile goederen was de prijs van ruwe supers iets hooger. Bij de andere artikelen deden zich geen wijzigingen voor. Het groepsindexcijfer bleef ongewijzigd, nl. 172.

Bij de groep levensmiddelen daalden de prijzen van buitenlandse rijst, nl. Rangoonrijst, van f 13,75 in Maart tot f 13,— in April en Saigonrijst van f 13,28 tot f 13,—. Het groepsindexcijfer bedroeg in April 148 tegen 149 in Maart.

Het indexcijfer van de groep metalen daalde met twee punten tot 142 door de lagere prijzen voor plaatijzer en lood. Bij de groep Chemicaliën en Verfstoffen deed de scherpe daling van zoutzuur van f 30,— per flesch van 50 KG. tot f 19,— het indexcijfer dalen van 143 tot 140.

Bij de groep diversen vielen geen prijsveranderingen te constateeren, het indexcijfer bleef 166.

Het algemeen indexcijfer voor den geheelen invoer daalde in April met een punt tot 155.

Uitvoer. De serie uitvoerartikelen omvat 20 producten. De rubberprijs van Februari en Maart ad 63 cent per ½ KG. kon zich in April niet handhaven, en daalde tot gemiddeld 56 cent.

De prijs van koffie daalde van f 101,19 per 100 KG. in Maart tot f 94,31 in April, die van witte peper van f 252,62 tot f 230,69.

De hooge suikerprijs van Maart was in April niet meer te handhaven. Zooals ook in de vorige maandoverzichten van „Prijzen en Indexcijfers” werd vermeld, hebben de suikerprijzen gedurende de laatste maanden betrekking op zeer kleine partijtjes voor binnenlandsche consumptie.

Vast waren de prijzen van citronella-olie, kapok, kapokpitten, mais en vooral koehuiden. De prijs van dit laatste artikel steeg van f 198,31 in Maart tot f 206,44 in April.

Het algemeen indexcijfer van alle uitvoerartikelen bedroeg in April 127 tegen 130 in Maart.

Het algemeen indexcijfer van den geheelen groothandel, in- en uitvoerartikelen tezamen, bedroeg 149 tegen 151 in Maart.

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.					Totaal	Uitvoerartikelen	Totaal groothandel
	Textielgoederen ¹⁾	Levensmiddelen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾			
1913.	100	100	100	100	100	100	100	100
1923.	207	163	174	170	169	180	150	173
1924.	213	164	167	160	168	178	155	173
1925.	208	161	160	150	165	172	146	166
1926.	185	157	151	153	169	165	137	159
1927.	174	148	149	149	173	160	130	154
1928.	172	149	141	144	162	155	127	149
April 1928.	173	149	140	144	157	155	133	150
Mei	174	146	140	144	164	156	132	151
Juni	174	146	140	144	163	155	129	150
Juli	173	147	140	143	165	156	126	150
Augustus	172	148	140	143	160	155	121	148
September	172	149	141	142	164	155	123	149
October	173	150	142	142	164	156	124	149
November	171	151	143	143	167	156	124	149
December	171	149	143	143	167	156	124	149
Januari 1929.	171	150	143	143	166	156	126	150
Februari	172	151	140	143	166	156	127	150
Maart	172	149	144	143	166	156	130	151
April	172	148	142	140	166	155	127	149

1) 20 art. 2) 12 art. 3) 12 art. 4) 15 art. 5) 13 art.

Kleinhandelsprijzen. De serie indexcijfers van artikelen van in- en uitheemschen oorsprong (tabel V) is zoo samengesteld, dat de inheemsche en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

De serie inheemsche artikelen gaven in Mei wat lagere prijzen te zien. De prijs van suiker daalde van 13 cent tot 11½ cent per kattie, kippeneieren van f 0,63½ tot f 0,61½

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	Inheemsch ¹⁾	Uitheemsch ²⁾	Totaal	Voeding ³⁾
1913/14	100	100	100	100
1923 ..	194	173	183	182
1924 ..	182	158	170	170
1925 ..	169	152	160	159
1926 ..	169	148	159	156
1927 ..	166	147	157	155
1928 ..	160	148	154	153
Mei 1928 ..	160	150	155	154
Juni	155	148	152	150
Juli	160	147	154	152
Augustus	160	146	153	152
September	160	147	153	151
October	161	147	154	152
November	161	146	154	152
December	164	146	155	153
Januari 1929 ..	162	146	154	151
Februari	165	145	155	153
Maart	166	145	155	154
April	164	145	154	152
Mei	161	145	153	151

1) 20 artikelen. 2) 35 artikelen.

per 10 stuks en aardappelen van f 0,13 tot f 0,11½ per kattie.

Van de drie soorten rijst in deze serie opgenomen gaf alleen Krawangrijst een kleine daling te zien, nl. van f 1,27 tot f 1,22 per gantang.

Het indexcijfer van de prijzen van de inheemsche artikelen bedroeg in Mei 161 tegen 164 in April.

Het indexcijfer van de uitheemsche artikelen bleef gelijk aan dat van April, nl. 145. De prijsveranderingen waren van zeer geringe beteekenis.

Het algemeen indexcijfer van den geheelen kleinhandel daalde met een punt tot 153.

Passerprijzen. De gemiddelde passerprijzen van 119 passers op Java en Madoera geven voor de producten padi en beras wat lagere prijzen te zien.

De prijs van padi boeloe daalde van gem. f 4,92 in Maart tot gem. f 4,67 in April, die van beras No. I van f 12,12 tot f 11,95.

De prijzen van mais en cassave waren iets vaster. Gepelde mais No. I steeg van f 4,66 per picol tot f 4,79, die van cassave No. I van f 1,29 tot 1,37.

De prijzen van gaplek daarentegen bleven onveranderd op gem. f 2,15 per picol.

BOEKAANKONDIGING.

Prof. Dr. Ernst Tiessen, Deutsche Wirtschafts atlas; herausgegeben vom Reichsverband der Deutschen Industrie. Mit Geleitwort von Generaldirektor Dr. Albert Vögler, Berlin (Reimar Hobbing) 1929. Mk. 90.—

In de Januari-aflevering van Petermanns Mitteilungen van 1918 publiceerde Prof. Tiessen een artikel, waarin hij het denkbeeld van „Einheitskarten” als statistisch-kartografische basis voor de economische geografie ontwikkelde en bepleitte. Thans is hij blijkbaar zoover gevorderd, dat hij het denkbeeld geheel tot een atlas heeft uitgewerkt. Er is inderdaad veel voor te zeggen om bij het maken van economisch-statistische kaarten een uniforme bewerking toe te passen.

Het uniforme systeem van Prof. Tiessen bestaat daarin, dat hij voor de agrarische productie, bijv. van de aardappelproductie, gebruik maakt van een arceering, bestaande uit een rooster van meer of minder dichte verticale eenheidslijnen. Deze laten weliswaar toe de meer of mindere verdichting der productie in bepaalde gebieden duidelijk voor te stellen, het kaartbeeld zelf wordt er echter geheel door bedekt, zoodat men moeite heeft zich te oriënteren. Om hoeveelheden, procenten e.d. voor te stellen gebruikt Prof. T. een staafstelsel, doch zóó dat al te groote lengten worden voorkomen. Hij bouwt daartoe de staven op uit „Einheitsliniën”, „Doppelliniën” en „Balkenliniën”. Het bezwaar van het verdwijnen van het kaartbeeld geldt ook voor de verkeerskaarten, waarop Prof. Tiessen de grootte van het vervoer door bundels van de gewone eenheids- en andere lijnen heeft voorgesteld, zoodat men de verplaatste hoeveelheden door een eenvoudige optelling kan vinden. Eventueel tegenverkeer wordt door een kleine pijltjes-signatuur (in pCt. van het verkeer in de hoofdrichting) aangegeven. Door gebruik te maken van verschillende kleuren kunnen op dezelfde kaarten het verkeer te water en het verkeer te land, en deze beide weer onderscheiden naar binnenlandsch en buitenlandsch verkeer, worden voorgesteld. Voor ieder „Verkeersbezirk” wordt dan de totale goederenbeweging weergegeven door cirkels, waarin door verschillende sectoren het verkeer nog eens kan worden onderscheiden naar binnen- en buitenlandsch verkeer, naar spoor- en waterverkeer, en naar aankomst en verzending.

Men heeft inderdaad eenigen tijd noodig om op deze kaarten thuis te geraken, doch eenmaal er mede vertrouwd kan men er — juist door het streng doorgevoerde systeem van Einheits-, Doppel- und Balkenliniën, d.z. enkele, dubbele en twintigvoudlijnen, — zeer veel op vinden en uit afleiden. Van den atlas is thans ongeveer een derde deel gereed. De kaarten zijn

gevat in een linnen band, waarin men door een schroefstelsel de beide later verschijnende derde deelen alsnog kan aanbrengen.

Een 32-tal kaarten zullen de gegevens uit de beroepsstatistiek, den buitenlandschen handel, het binnenlandsch goederenverkeer, het postverkeer enz. bevatten. Een tweede groep van 19 kaarten behandelt de brandstoffen en de electriciteit. Een derde groep (60 kaarten) bewerkt de industrieën der „Technischen Rohstoffe“: metaalindustrie, steen-, porcelein- en cementindustrie, chemische industrie, houtindustrie, textielindustrie. Een vierde groep van 59 kaarten zal tenslotte de landbouw-industrieën en de industrieën van voedings- en genotmiddelen behandelen.

Onder de reeds verschenen kaarten vinden wij o.m. een kaart van het totale goederenverkeer, een kaart van het kolenvervoer (steenkool, cokes, bruinkool), een kaart van de in de electriciteits- e.a. industrieën werkzame personen. Van alles wat wordt voorgesteld treffen wij een kaart van den toestand omstreeks 1913 aan en een volgens de laatste gegevens (d.i. dus ongeveer 1926). Met belangstelling zien wij de verdere voltooiing van dezen atlas tegemoet.

W. E. B.

ONTVANGEN BOEKEN.

Röpke, Dr. Wilhelm: Die Theorie der Kapitalbildung. (Recht und Staat 63.) J. B. C. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen. (M. 1.80).

Deze brochure, welke de door den schrijver eenigen tijd geleden voor de Nationalökonomische Gesellschaft te Weenen gehouden voordracht bevat, tracht het nog weinig onderzochte verschijnsel van de kapitaalvorming, dat op het oogenblik in het brandpunt der belangstelling van de economie staat, in haar economische en sociale vertakking te schetsen. Hierbij kon de kennis, die door de economische onderzoekingen op dit tamelijk verwaarloosde gebied tot nu toe werd verkregen, als bouwsteen worden gebruikt.

Na een korte schets van het proces der kapitaalvorming, worden de verschillende vormen en bijzonderheden onderzocht. De meeste aandacht wordt gewijd aan het onderzoek naar de verschillende factoren der kapitaalvorming, waarbij speciaal de sociaalpolitieke van beteekenis zijn. Het slot van deze bijdrage tot een theorie van de economische ontwikkeling vormt een verklaring van de grenzen der kapitaalvorming, en het verband hiervan met de conjunctuur.

Dr. Georg Lante: Die Bedeutung der chemisch-technischen Verfahren für die Entwicklung und kapitalistische Verflechtung der Kunstseiden-Industrie. (Preis M. 1.—). Verlag von L. A. Klepzig, Leipzig C 1.

Met de toenemende beteekenis van het gebruik van kunstzijde in de textielindustrie, is het niet slechts voor den textielabrikant en den textielhandelaar, doch ook voor elken belanghebbende, noodzakelijk om over de productie en het gebruik van de verschillende kunstzijdesoorten en over de internationale betrekkingen van de groote concerns en industriële groepen georiënteerd te blijven. Ook de leek weet heden reeds, dat er groote belangrijke verschillen bestaan tusschen viscose, koper- en acetaatzijde, die speciaal bij het verven op den voorgrond treden. Door een duidelijke beschrijving van de verschillende procédés karakteriseert de schrijver in dit kleine boek van slechts 90 bladzijden de verschillende soorten kunstzijde. Voorts schetst hij de ontwikkeling van de Deutsche en buitenlandsche kunstzijdefabrieken, haar onderlinge groepeerings- en internationale verwickelingen en haar prijspolitiek.

Mr. H. Schaapveld en Mr. Dr. P. J. Witteveen: De Wet op de Naamlooze Vennootschap. Tweede Druk, (N.V. H. van der Marck's Uitgevers-Mij., Amsterdam. Prijs f 2.50).

In een boekje van een zeer handig formaat, hebben de schrijvers een beknopte en praktische toelichting gegeven op de nieuwe wet op de naamlooze vennootschap. Zeer in het kort wordt een uiteenzetting gegeven van de juridische vragen, die zich bij de naamlooze vennootschap voordoen, waarbij telkens verwezen wordt naar de bepalingen der wet, die in haar geheel achter in het werkje is afgedrukt.

De tweede druk was noodzakelijk geworden, mede door

aanname van de wetsnovelle omtrent de publicatie van de balans en winst- en verliesrekening

Zoals uit het voorwoord blijkt, is dit boekje vooral bestemd voor directeuren en commissarissen van naamlooze vennootschappen.

Unie van Utrecht en Plakkaat van Verlatinge. De wording van den Nederlandschen Staat door Dr. Z. W. Sneller, Hoogleraar aan de Nederlandsche Handelshoogeschool te Rotterdam. Uitgegeven voor de Vereeniging voor Staatkunde van de studenten der Nederlandsche Handelshoogeschool door W. L. & J. Brusse's Uitgeversmaatschappij te Rotterdam in 1929.

Nillmij's Verjaardag-Kalender. Levensverzekering Mij. „Nillmij“.

Mededeelingen van het normalisatie-bureau voor Arbeidszaken in de Metaalnijverheid (N.A.M.). Amsterdam, April 1929; N.A.M., Amsterdam.

Deze Mededeelingen bevatten: Gemiddeld uurloon en gemiddeld uurinkomen der werklieden, werkzaam bij de leden van den Metaalbond.

De varkensfokkerij en -mesterij in Denemarken door Ir. H. G. A. Leignes Bakhoven en Ir. W. de Jong, Rijksveeteeltconsulenten. 's-Gravenhage, z.j.; Algemeene Landsdrukkerij, 's-Gravenhage.

De beteekenis van de Coöperatieve productiebedrijven, door K. de Boer.

Referaat, gehouden ter algemeene vergadering van de Coöperatieve Groot Handelsvereniging „De Handelskamer“ te Maastricht.

Vijfde Jaarboek der Alg. R.K. Werkgeversvereniging 1926—1927. Tilburg z.j.; Drukkerij B. van Eerd & Zn.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	April 1929	Jan./Apr. 1929	Jan./Apr. 1928
Prod. Steenkolen in tonnen ¹⁾	944.786	3.702.911	3574.876,4
Aantal normale werkdagen	25	101	101

II. Bruinkolenmijn „Carisborg“.

	April 1929	Jan./Apr. 1929	Jan./Apr. 1928
Netto-productie in tonnen..	24.613 ²⁾	30.465,4	70.575
Aantal normale werkdagen	25	31	101

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	April 1929	Jan./Apr. 1929	Jan./Apr. 1928
Afgeleverd:			
Geraff. zout	2.969	12.613	10.520
Industriezout	41	172	272,5
Afvalzout	140	1.010	537
Aantal normale werkdagen	26	102	102

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg“	Zoutmijnen
1 Mei 1929	{ 10.506 ³⁾ 24.541 ⁴⁾	170	178
1 Mei 1928	{ 9.461 ³⁾ 24.531 ⁴⁾	164	139

1) Sedert 1 Jan. 1929 is hierbij de hoeveelheid kolensluis ingerepen.

2) 18.248 ton ruwe bruinkool en 6.365 ton bruinkoolbrik.

3) bovengronds. 4) ondergronds.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden)

Table with columns: Juli 1929, Sedert 1 Januari 1929, Overeenkomstige periode 1928. Rows include Directe belastingen, Invoerrechten, Statistiekrecht, Accijnzen, Indirecte belastingen, Domeinen, wegen en vaarten, Staatsloterij, Loodsgelden.

1) Hieronder begrepen f 603.964 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbel.). 2) Id. f 4.762.735. 3) Id. f 4.741.811.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

Table with columns: Juli 1929, Sedert 1 Januari 1929, Overeenkomstige periode 1928. Rows include Verdedigingsbelast. I, Verdedigingsbelast. II, Opcenten, Accijns op Suiker, Wijn, Gedistilleerd, Zegelrecht van buitl. eff.

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

Table with columns: Juli 1929, Sedert 1 Januari 1929, Overeenkomstige periode 1928. Rows include Wegenbelasting, Rijwielbelasting, Totaal.

1) 90 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbel. wet.

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1929.

Table with columns: Dienstjaren, Grondbelasting, Personeele belasting, Inkomstenbelasting, Vermogensbelasting. Rows for years 1926/27, 1927/28, 1928/29, 1929/30, and Totalen.

POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE.

Table with columns: Opbrengst (Juli 1929, Juli 1928). Rows for Posterijen, Telegrafie, Telephonie.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Table of bank discount rates for various banks and locations like Amsterdam, London, Berlin, New York, etc.

OPEN MARKT.

Table of open market exchange rates for various locations like Amsterdam, London, Berlin, New York, etc., with columns for dates from 1929 to 1914.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities like New York, London, Berlin, Paris, Brussels, Batavia.

Table of exchange rates for various European cities like Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid.

Table of exchange rates for Stockholm, Copenhagen, Oslo, Helsinki, Buenos Aires, Montreal.

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2. In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns: Data, Londen (\$ per £), Parijs (\$ p. 100 fr.), Berlijn (\$ p. 100 Mk.), Amsterdam (\$ p. 100 gld.). Rows include dates from 13 Aug. 1929 to 20 Aug. 1928 and Muntpariteit.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 3 Aug. 1929, 10 Aug. 1929, 12/17 Aug. '29 (Laagste/Hoogste), 17 Aug. 1929. Rows include cities like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in penc. doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Tables for Silver and Gold prices with columns for date and price in Londen (N.York) and Londen.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Table showing financial status with columns: Vorderingen, 7 Aug. 1929, 14 Aug. 1929. Includes sub-sections for Vordering and Verplichtingen.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table with columns: 10 Aug. 1929, 17 Aug. 1929. Rows include Saldo bij 's Rijks kas, Verplichtingen, and various financial items.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 19 Augustus 1929.

Table of bank balance sheet with sections: Activa (Binnenvl. Wis., sels, Prom., enz. in disc., Papier o. h. Buitenl. in disconto, Idem eigen portef., Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel., Beleeningen) and Passiva (Kapitaal, Reservefonds, Bijzondere reserve, Pensioenfonds, Bankbiljetten in omloop, Bankassigtiën in omloop, Rek.-Cour., Diverse rekeningen).

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Goud (Munt, Muntmat.), Circulatie, Andere opeisch. schulden, Beschikb. Metaal-saldo, Dekkingsperc. Rows show data from 19 Aug. '29 to 25 Juli '14.

Table with columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Schatkist-promessen rechtstreks, Beleeningen, Papier op het buiten, Diverse rekeningen. Rows show data from 19 Aug. 1929 to 25 Juli 1914.

1) Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Metaal, Circulatie, Andere opeisch. schulden, Discout., Div. rekeningen. Rows show data from 20 Juli 1929 to 5 Juli 1914.

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
17 Aug. 1929	171.300		308.100	68.500	20.660
10 " 1929	171.700		309.700	59.700	23.940
3 " 1929	171.800		304.700	66.300	23.400
20 Juli 1929	148.139	20.869	305.066	49.224	27.292
13 " 1929	153.347	20.413	308.103	44.890	32.563
6 " 1929	153.453	21.499	308.098	44.013	34.108
29 Juni 1929	161.350	22.435	304.925	47.453	42.834
18 Aug. 1928	172.788	14.191	318.580	51.463	38.962
20 Aug. 1927	184.443	18.368	327.410	65.244	124.633
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾
Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- per- centage
17 Aug. 1929		200.000		***	45
10 " 1929		193.900		***	46
3 " 1929		190.200		***	46
20 Juli 1929	10.643	27.120	117.395	32.025	48
13 " 1929	10.832	27.006	112.432	30.798	49
6 " 1929	10.859	28.302	109.305	30.047	50
29 Juni 1929	10.265	27.825	104.173	27.236	53
18 Aug. 1928	13.782	28.916	93.593	49.951	51
20 Aug. 1927	13.367	29.846	104.021	43.558	52
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis ³⁾ 2/3 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.¹⁾

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
14 Aug. 1929	140.688	370.592	28.852	5.189	25.231
7 " 1929	141.432	376.203	23.978	6.835	24.329
31 Juli 1929	142.610	371.818	29.558	9.951	24.151
24 " 1929	150.700	367.332	42.134	9.427	23.673
17 " 1929	155.665	367.325	47.118	13.568	23.635
10 " 1929	155.712	368.840	45.655	16.182	23.467
15 Aug. 1928	174.148	135.794		47.081	
22 Juli 1914	40.164	29.317		33.633	

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings- perc. ²⁾
			Bankers	Other Accounts		
14 Aug. '29	73.422	14.999	64.502	36.288	30.096	25 ²⁹ / ₃₂
7 " '29	74.267	8.270	67.127	37.128	25.229	22 ¹³ / ₃₂
31 Juli '29	62.257	11.087	60.277	37.687	30.792	28 ¹ / ₃₂
24 " '29	50.782	11.685	61.009	36.484	43.368	39 ³³ / ₃₂
17 " '29	42.712	11.566	62.812	35.821	48.340	43 ¹¹ / ₁₆
10 " '29	43.292	9.230	65.360	37.168	46.872	41 ²⁹ / ₃₂
15 Aug. '28	28.672	13.080	102.626		58.103	50 ¹ / ₄
22 Juli '14	11.005	13.736	42.185		29.297	52

¹⁾ Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. ²⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sels	Waarv. op het buitenl.	Belee- ningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
9 Aug. '29	38.472	45	7.284	27.074	18.555	2.443	3.200
2 " '29	38.110	122	7.302	26.659	18.544	2.403	3.200
26 Juli '29	37.300	214	7.325	26.953	18.524	2.353	3.200
19 " '29	36.786	408	7.334	26.258	18.508	2.415	3.200
10 Aug. '28	30.251	732	14.496	18.374	16.063	2.085	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—
Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant			
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti- culieren	
9 Aug. '29	5.612	1.458	65.017	6.824	6.573	6.290	
2 " '29	5.769	1.727	65.679	6.263	6.483	5.935	
26 Juli '29	5.769	1.538	64.135	5.889	6.290	7.421	
19 " '29	5.769	1.413	64.110	6.012	6.042	6.450	
10 Aug. '28	5.930	1.367	60.924	8.262	1.969	5.067	
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943	

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
15 Aug. 1929	2.150,3	149,8	302,7	2.157,3	85,8
7 " 1929	2.148,3	149,8	330,7	2.413,6	43,8
31 Juli 1929	2.148,3	149,8	333,9	2.621,2	109,1
23 " 1929	2.085,3	142,9	340,8	2.130,8	53,2
15 " 1929	2.036,2	142,9	351,9	2.399,9	173,4
15 Aug. 1928	2.240,9	85,6	217,0	2.006,1	61,7
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crd.	Diverse Passiva
15 Aug. 1929	92,7	545,7	4.291,7	452,7	343,4
7 " 1929	92,7	557,9	4.472,1	490,4	338,8
31 Juli 1929	92,9	518,5	4.725,5	515,9	338,3
23 " 1929	92,9	540,2	4.091,1	550,9	329,8
15 " 1929	92,9	516,8	4.347,5	614,9	331,2
15 Aug. 1928	93,8	572,3	4.134,4	540,7	236,5
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Aug., 31, 23, 15 Juli '29, 15 Aug. '28, resp. 33; 38; 8,5; 31; 51 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1929	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleggingen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. a.d. Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Rekg. Crd.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
14 Aug.	1012	507	44	794	44	346	2.634	18	63
8 " "	1013	486	44	803	47	346	2.618	30	60
1 " "	1012	474	44	805	60	344	2.629	35	46
25 Juli	1012	451	44	781	48	347	2.554	26	75
18 " "	1009	450	44	767	55	346	2.541	29	72
16 Aug. ¹⁾ 1928	804	478	44	549	56	380	2.188	25	70

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaal- middel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
31 Juli '29	2.924,1	1.553,1	185,4	1.075,7	74,6
24 " '29	2.943,7	1.593,8	182,0	1.064,0	68,8
17 " '29	2.929,6	1.574,0	168,1	1.083,7	67,6
10 " '29	2.901,8	1.521,8	160,2	1.153,0	66,0
3 " '29	2.866,3	1.447,9	175,0	1.125,1	73,9
26 Juni '29	2.895,5	1.444,0	177,0	1.016,7	82,8
1 Aug. '28	2.599,5	1.180,8	156,0	1.085,8	165,9

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula- tie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ¹⁾	Algem. Dek- kings- perc. ²⁾
31 Juli '29	147,3	1.779,4	2.397,6	161,6	70,0	74,4
24 " '29	145,7	1.780,4	2.402,1	161,4	70,3	74,7
17 " '29	153,1	1.801,2	2.394,0	161,5	69,8	73,8
10 " '29	136,1	1.833,0	2.359,7	158,8	69,2	73,0
3 " '29	141,4	1.736,3	2.437,9	158,6	68,6	72,9
26 Juni '29	149,5	1.658,5	2.419,7	158,6	71,0	75,3
1 Aug. '28	211,7	1.612,7	2.402,2	143,0	64,7	68,6

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschikbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis- conto's en belee- ningen	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
24 Juli '29	771	16.970	5.490	1.710	19.908	6.671
17 " '29	790	16.892	5.518	1.699	20.019	6.648
10 " '29	850	16.906	5.528	1.677	19.978	6.654
3 " '29	826	16.925	5.560	1.724	20.165	6.679
26 Juni '29	715	16.678	5.729	1.670	20.041	6.763
24 Juli '28	636	15.692	6.527	1.690	20.028	6.905

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 20 Augustus 1929.

De tarwe-markt was in het begin der afgelopen week nog flauw met eenige verdere prijsverlaging aan alle overzeesche termijnmarkten. Het belangrijkste was die verlaging te Chicago wegens het weer sterk toegenomen aanbod van nieuwe winter- en zomertarwe in de Vereenigde Staten. De zichtbare voorraad is er dan ook deze week weder vrij wat toegenomen. Ook viel in sommige streken van het zomertarwegebied der Vereenigde Staten de opbrengst niet tegen, terwijl in Canada de gunstige gevolgen nog nawerkten van den regenval, waarvan althans dat gedeelte van de Canadeesche zomertarwe heeft kunnen profiteren, dat daarvoor nog niet te rijp was. In Argentinië duurden de klachten over onvoldoenden regenval nog voort, maar op 12 Augustus waren toch de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario lager en in laatstgenoemde plaats was de verlaging zelfs aanzienlijk. Op den 13den had de mogelijkheid om nu weder voor lagere prijs tarwe te koopen een groote uitbreiding der tarwezaken naar Engeland ten gevolge. Er werden daar groote zaken gedaan in Canadeesche en Plata-tarwe en ook hardwinter werd vrij sterk gekocht. Op den volgende dag was de omzet in Engeland weer veel kleiner, maar op 16 Augustus nam de kooplust weder sterk toe, en ook op dien dag werden in Engeland veel zaken gedaan. Ook ditmaal speelde Plata-tarwe daarbij weder een groote rol. Overigens echter is de geheele week in West-Europa de vraag slecht gebleven. In Nederland, Duitsland en België werden slechts zeer weinig zaken in overzeesche tarwe gedaan en vooral voor Manitoba's bestaat op het vasteland uitermate weinig kooplust, nu de prijzen daarvoor zich zeer ver boven die van andere soorten bevinden. De groote vlucht, welke gedurende enkele dagen der week de zaken in Engeland namen, heeft op het vasteland geen invloed gehad. Men is daar blijkbaar meer dan in Engeland onder den indruk van de goede resultaten der eigen oogsten. In Engeland is het resultaat daarvan niet zeer bevredigend en de opbrengst zal daar ongeveer 10 pCt. kleiner zijn dan in het vorige jaar. In vergelijking met de buitengewoon groote hoeveelheid tarwe, die jaarlijks in Engeland wordt geïmporteerd, is deze vermindering echter niet van groote betekenis. Uitermate gunstig blijkt het resultaat van den Franschen tarwe oogst te zullen zijn en er wordt daar een zeer veel grootere oogst verwacht dan in de laatste jaren. In Duitsland en overigens ook elders in West-Europa zijn de weersomstandigheden zeer gunstig voor het binnenhalen van het nieuwe graan en ofschoon de opbrengst van tarwe en rogge in Duitsland wel kleiner wordt geschat dan in het vorige jaar, zijn de meningen daarover in deze week toch wel verbeterd. Het goede oogstverder heeft in Duitsland bijgedragen tot de onbevredigende vraag naar buitlandsche tarwe, terwijl tevens nog altijd de groote inkoopten zich doen gelden, die gedaan zijn toen het Deutsche invoerrecht zou worden verhoogd. Hongarije en Zuid-Slavië blijven geregeld tarwe naar West-Europa aanbieden, doch afgezien van enkele zaken naar het Zuiden van Frankrijk werden daarin weinig nieuwe afdoeningen gerapporteerd. Intusschen kwam uit Australië het bericht van algemeenen regenval, die daar groote verbetering heeft gebracht in den stand van den nieuwen tarwe oogst, zoodat voorloopig de vrees, dat door de langdurige droogte groote schade zou ontstaan, weder verdwenen is. Tegelijkertijd echter begon te Winnipeg op 14 Augustus weder een prijs herstel, waaraan ook Chicago meedeed en dat het gevolg was van nieuwe berichten omtrent de toch wel zeer onbevredigende opbrengst in de Canadeesche Prairies-provincies; en eenige berichten omtrent daar opgetreden vorst. Deze prijsstijging is eenige dagen voortgegaan en op 17 Augustus bedroeg ze reeds 15 dollarcenten per 60 lbs., overeenkomende met ongeveer 10 pCt. van den prijs. Te Chicago bedroeg de verhooging in hetzelfde tijdsbestek omstreeks 10 dollarcenten en het is geen wonder, dat ook Argentinië het Noord-Amerikaansche voorbeeld volgde, te meer, omdat in Argentinië nog steeds zeer weinig regen viel. Wel kwamen er berichten, dat vooralsnog de tarwe in Argentinië niet veel geleden heeft, behalve dan in een gedeelte van Cordoba, maar de toestand is er toch den laatsten tijd niet beter op geworden. Toen op 19 Augustus Noord-Amerika voor tarwe flauw was, is de reactie in Argentinië niet groot geweest. De termijnmarkten sloten daar 20 à 25 centavos hooger dan een week tevoren. De flauwe houding der Noord-Amerikaansche termijnmarkten op 19 Augustus was vooral het gevolg van een verhoogde particuliere raming voor de Canadeesche tarwe-opbrengst en verder van het sterke aanbod van nieuwe tarwe in de Vereenigde Staten.

De prijzen daalden ongeveer 3 dollarcent per 60 lbs., doch het slot was nog te Chicago 6 à 8½, te Winnipeg ongeveer 12 cent hooger dan op den 12den.

Op het Europeesche vasteland heeft men zich aan de prijsstijging, die door Canada werd geleid, zeer weinig gestoord. De vraag is er daar niet beter op geworden. Dat ook in Engeland de stemming tenslotte minder vast werd, bleek wel op 19 Augustus, toen ondanks de hogere Amerikaansche markten van den voorafgaanden markttag te Liverpool aanvankelijk een prijsdaling plaats vond, nadat sedert 12 Augustus de prijzen daar aanzienlijk waren gestegen. Later herstelde Liverpool zich echter op het prijspeil van den 10den.

In overzeesche rogge heeft in de tweede helft der week, speciaal naar Duitsland en ook naar sommige Noordsche landen, een uitbreiding der zaken plaats gevonden. Verschillende partijen Plata-rogge, die naar Europa onderweg waren, vonden daar plaatsing tot zeer veel hogere prijzen dan waartoe bijv. Hongaarsche rogge werd aangeboden. Voor laatstgenoemde soort zijn de prijzen den laatsten tijd aanzienlijk gedaald onder den druk van de zeer goede resultaten der West-Europeesche oogsten. In Duitsland en Nederland heeft uitstekend weder het binnenhalen der rogge begunstigd en nieuwe rogge wordt in die landen ruim aangeboden, hetgeen den laatsten tijd tot flinke prijsdaling heeft geleid. In den loop dezer week zijn in nieuwe Duitse rogge naar Nederland vrij geregeld zaken gedaan. In Noord-Amerika trad na een prijsdaling, welke in het begin der week plaats vond, later weder een herstel in. 19 Augustus was echter te Chicago ook voor rogge een flauwe dag, doch het slot was nog ruim 1 dollarcent per 56 lbs. hooger dan een week tevoren.

Voor maïs is ook deze week de markt zeer weinig levendig geweest. Het best was de ondernemingslust nog in Engeland, waar, in tegenstelling met het vasteland, de betere vraag voor tarwe ook meer zaken in maïs met zich bracht. Op het vasteland echter is de vraag naar maïs lang niet in overeenstemming met de hoeveelheden, welke daarheen uit Argentinië onderweg zijn. De prijzen voor stommende en aankomende Plata-maïs zijn dan ook, vooral in Nederland en België, aanzienlijk lager dan die, welke door verschepers op aflading worden gevraagd. Ook Plata-maïs op verscheping in de eerstvolgende maanden is daar beneden Argentijsche pariteit te koop, maar in alle posities is de omzet deze week slecht geweest, hetgeen ook voor Duitsland geldt. De zeer groote Argentijsche verschepingen van de laatste weken dragen tot die ongunstige stemming der markt bij, zoodat de vaste stemming voor maïs aan de Argentijsche termijnmarkten, die zelfs tot enige prijsstijging leidde, op het vasteland zeer weinig invloed had. Men geeft zich daar bovendien veel rekenschap van den buitengewoon grooten oogst, die in Roemenië verwacht wordt, evenals trouwens ook in de andere Donaulanden, alsmede van de uitbreiding der verschepingen uit Zuid-Afrika, die binnenkort verwacht kunnen worden. Reeds is in de afgelopen week veel meer maïs uit Zuid-Afrika verscheept dan tevoren, doch nu daarvoor de prijzen zijn verhoogd, werden er zeer weinig zaken gedaan. Roemeensche maïs is wat goedkooper te koop gekomen en er zijn daarin naar Nederland en België deze week wat zaken gedaan. Van betekenis zijn die echter nog niet. Op 19 Augustus was ook Argentinië voor maïs wat gemakkelijker en de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario sloten onveranderd tegenover den 12den.

Gerst is in het begin dezer week in Noord-Amerika zeer flauw geweest, hetgeen naar Nederland tot eenigen omzet voor weder aanzienlijk verlaagde prijzen heeft geleid. Later echter liep de markt in Amerika weder vaster, doch voergerst uit de Vereenigde Staten bleef in Nederland, ook op aflading in de eerstvolgende maanden, beneden Amerikaansche pariteit te koop. De vraag naar gerst blijft hier onbevredigend en Donau-gerst van den nieuwen oogst, welke tot langzaam dalende prijzen ruim blijft aangeboden, ontmoet dan ook aan de Nederlandsche markt zeer weinig kooplust. Beter is daarvoor, althans in het begin der week, de vraag in Duitsland gebleven, zoodat naar de Noord-Duitsche havens geregeld zaken in Donau-gerst tot stand bleven komen. De verschepingen uit Roemenië zijn in de afgelopen week nog klein gebleven, doch binnen zeer korten tijd mag een aanzienlijke uitbreiding dezer verschepingen verwacht worden. In de tweede helft der week was in Nederland en Duitsland het vertrouwen in de prijzen, die voor Roemeensche gerst gevraagd worden, weder sterk afgenomen, omdat voortdurend nieuwe berichten binnen komen omtrent de zeer groote hoeveelheden gerst, die Roemenië te exporteerden zal hebben. In het vorige seizoen heeft de uitvoer van gerst uit Roemenië 400.000 ton bedra-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	11/17 Aug. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	11/17 Aug. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	25.894	1.133.041	1.321.378	2.326	80.708	42.385	1.213.749	1.363.763
Rogge	1.521	140.039	135.642	—	400	—	140.439	135.642
Boekweit	443	14.158	12.859	—	190	—	14.348	12.859
Mais	19.210	460.457	617.702	9.187	117.100	131.326	577.557	749.028
Gerst	3.395	267.703	222.236	—	3.137	3.540	270.840	225.776
Haver	2.571	133.133	123.331	—	2.746	383	135.879	123.714
Lijnzaad	694	104.649	126.259	6.327	219.167	226.357	323.816	352.616
Lijnkoek	4.789	151.736	125.858	—	250	1.184	151.986	127.042
Tarwemeel	2.426	55.737	69.398	1.261	18.470	24.264	74.207	93.662
Andere meelsoorten	260	11.612	8.264	—	—	—	11.612	8.264

gen, hetgeen slechts een kleine hoeveelheid was, doch voor het nieuwe oogstjaar wordt een uitvoer van niet miuder dan 3 of 4 maal deze hoeveelheid verwacht. Daarbij komt dan nog, dat volgens het laatste Washingtonsche maandbericht de oogst der Vereenigde Staten groot zal zijn, al bereikt die dan ook niet den enormen omvang van het vorige jaar. Vooral voor gerst valt wegens den grooten Roemeenschen oogst te verwachten, dat de invloed, welken Noord-Amerika zal hebben op den prijsloop in dit jaar, veel kleiner zal zijn dan in het afgelopen seizoen. Zeer flauw is gerst op 19 Augustus in Noord-Amerika geloopt en de prijzen, waartoe uit de Vereenigde Staten voergerst werd aangeboden, waren weder lager dan op de flauwste dagen der laatste weken was voorgekomen. Naar Nederland werden daarin weder nieuwe zaken gedaan. De termijnmarkt te Winnipeg sloot voor gerst 1 dollarcent per 48 lbs. lager dan op den 12den, nadat intusschen een verhooging van ongeveer 2½ cent had plaats gevonden.

Haver is, evenals de andere graansoorten in Noord-Amerika, deze week vaster geloopt, om op den 19den weder lager te sluiten, doch voor Europa heeft dit weinig beteekenis, omdat de Noord-Amerikaanse haverprijzen toch steeds veel te hoog waren voor Europa. Ook in Plata-haver worden slechts zeer weinig zaken gedaan. Van veel meer beteekenis voor West-Europa was het aanbod van haver uit Noord-Duitsland. Er wordt weliswaar in Duitsland over geklaagd, dat de haver te vroeg gerijpt is, doch blijkbaar is toch de opbrengst zeer bevredigend, want tot steeds dalende prijzen werd het grootste gedeelte der week Deutsche haver in zeer ruime mate voor export aangeboden. Zoowel naar Engeland als naar Nederland en ook naar Scandinavië heeft dit tot groote zaken geleid. Dientengevolge kwam aan de prijsdaling voorloopig een einde en werden aan het einde der week zelfs vrij wat hoogere prijzen gevraagd. Op 19 Augustus echter trad weder een ontspanning in, toen ook de Oostelijke Deutsche havens goedkoop met haver aan de markt kwamen, terwijl tot nog toe speciaal Pommeren en Mecklenburg met haver geoffreerd hadden. Ook uit Zuid-Duitsland en de Rijnprovincie wordt haver goedkoop aangeboden, hetgeen eveneens tot verschillende zaken naar Nederland heeft geleid.

SUIKER.

Volgens een bericht in de Nieuwe Rotterdamse Courant heeft het onderzoek in het *economische volkenbondscornité* te Genève omtrent de oorzaken der malaise in de Suikerindustrie geleid tot de volgende conclusie: De oorzaak moet gezocht worden in de beschermende politiek der verschillende productielanden. Een internationale actie schijnt nog niet mogelijk te zijn. Er wordt echter wel aan de verschillende regeeringen in overweging gegeven de accijnzen te verlagen.

De stemming op de verschillende suikermarkten was de afgelopen week zeer kalm.

In Amerika was de termijnmarkt prijshoudend, doch het slot was gedeeltelijk ca. 5 punten lager als volgt: Sp. Centr. 3.83; Sept. 2.—; Dec. 2.12; Mrt. 2.23; Mei 2.30 en Juli 2.37.

Het voorstel voor de nieuwe Tariefwet is in den Amerikaanschen Senaat afgewezen en wordt thans zelfs propaganda gemaakt voor verlaging van het invoerrecht.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 73.000 tons, de versmeltingen 72.000 tons tegen 69.000 tons in 1928 en de voorraden 643.000 tons tegen 410.800 tons.

De Cuba-statistiek luidt als volgt:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Cubaansche prod.	5.156.315	4.037.833	4.508.521
Consumptie	91.440	77.350	90.521

Weekontv. afscheephavens...	53.270	33.129	69.431
Totaal sedert 1 Jan.	4.357.928	3.214.568	3.665.084
Weekexport	85.713	74.099	107.348
Totale export sedert 1 Jan. ...	3.410.119	2.273.927	2.766.870
Voorraad afscheephavens....	942.449	941.687	911.480
Voorraad binnenland	712.308	745.915	752.916

De tekst der verordening van President Machado betreffende oprichting van het Suiker Exportbureau is thans bekend en zal deze nieuwe instelling onder kundige leiding wel ten goede komen aan de Cubaansche Suikerindustrie.

Volgens F. O. Licht is de gewichtstoename der bieten in Duitsland bevredigend. Het weer was de vorige week droog en men verlangt in enkele streken naar regen. In Frankrijk en Tsjecho-Slowakije is men zeer tevreden met den stand der bieten.

De markt in Engeland was zeer kalm gestemd, de termijnnoteringen luiden aan het slot:

Aug. Sh. 8/3; Sept. Sh. 8/1½; Dec. Sh. 8/7½; Mrt. Sh. 8/10; Mei Sh. 9/2¼.

De suikermarkt op Java was eveneens zeer ongeanimeerd, doch overigens prijshoudend. De prijzen voor tweedehands-suiker waren onveranderd.

Het rendement van 150 fabrieken bedroeg per 1 Augustus ca. 2 pCt. minder dan verleden jaar. De Java-oogst wordt thans niet hooger geraamd dan de opbrengst van verleden jaar en zoude zelfs iets daar beneden kunnen blijven.

Over de markt hier te lande valt al evenmin iets anders te berichten dan van de overige markten. Na eene vaste opening werd de stemming lusteloos met afbrokkende prijzen. De slotnoteringen luiden: Dec. f 13½; Mrt. f 13½; Mei f 13½. De omzet bedroeg 4500 tons.

KATOEN.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '29	Overeenkomstige periode	
	tot 9 Aug. '29	1928	1927
Ontvangsten Gulf-Havens.	94	28	107
„ Atlant.Havens			
Uitvoernaar Gr. Brittannië	12	16	5
„ „ 't Vasteland etc.	36	52	37
„ „ Japan.....	9	11	24

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	'9 Aug. '29	Overeenkomstig tijdstip	
		1928	1927
Amerik. havens.....	518	513	926
Binnenland	196	286	364
New York	134	.54	211
New Orleans	38	137	232
Liverpool	365	428	826

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.

Manchester, d.d. 14 Augustus 1929.

De voornaamste gebeurtenis van deze week in de Amerikaansche katoenmarkt was de publicatie op Donderdag jl. van het regeeringsrapport, omtrent den stand van den oogst op 1 Augustus jl. tegelijk met het aantal verwachte balen. Beide cijfers waren beter dan men algemeen gedacht had, bedragende voor de oogstconditie 69.6 procent, tegen 67.9 het jaar tevoren, hetgeen wijst op een waarschijnlijken oogst van 15.540.000 balen, tegen een werkelijk oogst van 14.478.000 balen in 1928. In New-York daalden katoenprijzen ongeveer 55 tot 60 punten, en in Liverpool ongeveer 30 punten. In New-York werden prijzen Maandag jl. vaster tengevolge van minder gunstige

weerberichten. De markt sloot 32—12 punten hooger en gisteravond weer 17—25 punten hooger. Hoewel de Augustustermijnnotering te Liverpool gisteravond op 9.81 sloot, was zij nog 3 punten lager dan op Donderdag j.l. na publicatie van het regeeringsrapport. Egyptische katoen is eveneens flauwer.

De garemarkt is in het algemeen lusteloos. Verkoopen van Amerikaansch garen bepalen zich hoofdzakelijk tot kleine partijen voor binnenlandsch gebruik, daar de meeste weverijen, die nog loopen, zich vóór de uitsluiting dekten. Gisteren was er veel vraag naar dhooty garens, doch de geboden prijzen waren over het algemeen beneden peil. In Egyptisch garen gaat voor binnenlandsch gebruik slechts weinig om, terwijl het Continent nogal wat voorraden koopt. Gedurende de vakantie-dagen van de vorige week werden voor Eng.-Indië enkele flinke orders, zoowel in gewoon als in getwijnd Egyptisch garen, geboekt, nl. voor het geval levering gegarandeerd kon worden. Deze week echter is er, maar heel weinig vraag. De uitvoercijfers van katoenen garens over de maand Juli van het Ministerie van Handel en Nijverheid werden gisteren gepubliceerd en geven een totaal aan van 15.031.600 Eng. pond, tegen in Juli 1928 11.375.400 Eng. pond en in Juli 1927 13.986.600 Eng. pond. Het is opmerkelijk, dat deze toeneming zich uitstrekt tot alle overzeesche markten, waarheen geëxporteerd wordt. Sir Horace Wilson van het Ministerie van Arbeid, heeft deze week geconfereneerd met de werkgevers, zoowel Spinners als Wevers, en alle moeite wordt gedaan om een basis te vinden, waarop de onderhandelingen hervat kunnen worden. Zoover wij uit de officieele verslagen kunnen opmaken, schijnt het, dat men het erover eens is, het geschil aan een arbitrage-commissie te onderwerpen en de Commissies voor de Loonen hebben volmacht ontvangen, verdere onderhandelingen met de arbeidersvertegenwoordigers te voeren. Algemeen hoopt men, dat het geschil spoedig zal worden bijgelegd.

De doekmarkt toont weinig verandering. Prijzen zijn vast, doch slechts zeer weinig zaken komen tot stand. Dit is te begrijpen, als men in aanmerking neemt, dat de groote afnemers in Oostersche landen geen zekerheid hebben, dat hunne orders, die voor een bepaald seizoen bestemd zijn, op tijd zullen aankomen. Van den anderen kant komen er niet alleen van Eng.-Indië, doch ook van China en de Straits nog wel aanvragen binnen. De stemming van de markt is dus moedgeverder, in afwachting dat de fabrieken binnenkort weer zullen beginnen te loopen. Intusschen wordt de markt beheerscht door een soort vakantie-stemming.

Liverpoolnoteeringen Oost. koersen 6 Aug. 13 Aug.
7 Aug. 14 Aug. T.T. op Br.-Indië 1/5 3/8 1/5 3/8
F.G.F. Sakellaridis 17,05 16,50 T.T. op Hongkong 1/11 1/11 1/11 1/11
G.F. No. 1 Oomra 6,75 6,45 T.T. op Shanghai 2/4 1/8 2/4 1/8

KOFFIE.

Op den dag, waarop het vorig Overzicht werd opgemaakt, waren de noteringen aan de termijnmarkten, na een onafgebroken reeks van verscheidene weken met flauwe stemming en regelmatig dalende prijzen, het laagst en reeds op den volgenden dag waren zij niet onbelangrijk hooger en sedert bleven zij zich in stijgende richting bewegen. De oorzaak hiervan was alleen te zoeken in het ingrijpen van Brazilië, dat oogenschijnlijk het tijdstip gekomen achtte, waarop het noodig was de markt te steunen door aankopen op de termijnmarkten te Rio en Santos en op die te New-York. Het gevolg hiervan was, dat de stemming aan laatstbedoelde markten en natuurlijk ook in Europa vaster werd, doch van invloed hiervan op de loco-markten in Europa en in Amerika was voorloopig nog weinig te bespeuren. Trouwens, ook de markt van werkelijke koffie te Santos toonde tot nu toe nog zoo goed als geen verandering en de kosten vrachtprijzen voor prompte verscheping dezer soort zijn dan ook bij het opmaken van dit Overzicht in doorsnede nog bijna gelijk aan die van een week geleden. Alleen de markt te Rio, die reeds de laatste daling slechts in zeer geringe mate gevolgd had, liep deze week regelmatig op en op het oogenblik zijn de offeries van prompte verscheping van deze markt ongeveer 2/6 à 3/- per cvt. hooger dan een week tevoren. De prijzen, waartoe Nederlandsch-Indië Robusta Augustus/September verscheping aanbiedt, zijn voor de goedkoopste ongewasschen soort een fractie hooger, doch voor de andere en ook voor de gewasschen koffie's eer iets lager.

Aan de termijnmarkt te Rotterdam liepen de noteringen voor de September-maand 1/4 en voor de andere maanden 1/2 à 1% ct. per 1/2 KG. op.

De officieele loco-notering van Superior Santos bleef onveranderd 61 ct. per 1/2 KG., die van Robusta 54 ct.

Een zoo juist ontvangen vervolg op het rapport, uitgebracht door een der bekendste koffie-firma's te New-York en waaruit in het vorig Overzicht een en ander is aangehaald, vermeldt nog, dat de berichtgever bij verschillende gesprekken, die hij later gehad heeft met belanghebbenden uit de koffiedistricten van Sao Paulo, den indruk heeft gekregen, dat de in het eerste rapport genoemde raming van 17 tot 17 1/2 miljoen balen voor den loopenden Santos-oogst waarschijnlijk nog te laag is. Bovendien zegt hij, dat ieder-

STATISTISCH OVERZICHT

Table with 12 columns: Jaargemidd., TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD, STEENKOLEN, PETROLEUM, IJZER, KOPER. Each column contains monthly and yearly data points in various currencies and units.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

een in Brazilië de toekomst met wantrouwen tegemoet ziet en dat dus iedereen pessimist is. Het geld is er schaarscher dan ooit, omdat feitelijk alle liquide middelen voor de financiering van de koffie moeten worden gebruikt, terwijl steeds vaker de meening wordt uitgesproken, dat Brazilië een groote fout heeft gemaakt op den dag, toen het besloot de valorisatie van een middel tot verdediging, wat het in den beginne was, te maken tot een instrument van aanval, teneinde de koffie-prijzen te doen stijgen en daarna op een hoog peil te houden. Dit was oorzaak, dat in de geheele wereld en in het bijzonder in Brazilië steeds meer koffie werd geplant, waardoor nu een toestand is ontstaan, die niet alleen het vroeger monopolie van Brazilië op de koffiemarkt bedreigt, maar tegelijkertijd zoo goed als geen keus laat bij de uiteindelijke liquidatie. De stemming onder de leiders van het Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie is en blijft echter nog altijd geheel anders. Het Instituut raamt den loopenden Santos-oogst op niet meer dan 14 miljoen balen en zegt, dat de volgende moet worden aangenomen op hoogstens 9 à 10 miljoen balen. Het toont ten opzichte van zijn toekomstplannen niet de minste weifeling en heeft ongeveer een maand geleden officieel aan de planters in den geheelen Staat kennis gegeven, dat de spoorwegen instructies ontvangen hebben om alle koffie, die ter verzending zal worden aangeboden, aan te nemen, voor zover het beschikbare materieel dat veroorlooft en dat het zelf gereed is om deze koffie in zijn pakhuisen in het binnenland op te nemen en daarop als gebruikelijk voorschot te geven (op het oogenblik bedraagt dit voorschot nog altijd 60 Milreis, dat is ongeveer f 18.— per baal).

Volgens telegrafisch bericht, dezer dagen uit Brazilië ontvangen, bedroegen de voorraden, in de pakhuisen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 31 Juli 10.448.000 balen tegen 8.785.000 balen op 30 Juni, hetgeen een vermeerdering beteekent van 1.663.000 balen.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping zijn thans ongeveer 90/- à 92/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 95/- à 97/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, bedragen 71/9 à 73/-.

Van Robusta op afloading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Augustus-verschepping, 34½ ct.; Palembang Robusta, September-verschepping, 34½ ct.; Beukoele Robusta, Augustus-verschepping, 34½ ct.; Beukoele Robusta, September-verschepping, 34½ ct.; Mandheling Robusta, Augustus-verschepping, 37½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta,

Augustus-verschepping, 46 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, September-verschepping, 45½ ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
19 Aug.	\$ 14,35	\$ 13,88	\$ 13,39	\$ 12,98
12 "	" 13,76	" 13,10	" 12,70	" 12,42
5 "	" 14,20	" 13,63	" 13,22	" 12,89
29 Juli	" 14,42	" 13,96	" 13,55	" 13,19

Rotterdam, 20 Augustus 1929.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Augustus in duizenden balen.

	1929	1928	1927	1926	1925
Voorraad in Europa...	2.199	2.180	1.776	1.510	1.648
Stoomend (Brazilië ..	579	482	563	537	588
n. Europa (Oost-Indië.	110	161	62	72	38
	2.888	2.823	2.401	2.119	2.274
Voorraad Ver. Staten	760	850	634	690	804
Stoomend } Brazilië --	429	501	643	515	409
} Oost-Indië	16	—	—	—	—
	4.093	4.174	3.678	3.324	3.487
Voorr. in Pernambuco	2	1	—	—	—
" " Bahia	6	16	17	23	20
" " Victoria ..	44	85	44	—	—
" " Riode Janeiro	247	284	263	267	196
" " Santos	1.030	1.136	840	1.087	1.511
" " Paranagua .	25	25	—	—	—
Totaal	*5.447	*5.721	*4.842	*4.701	*5.214
Op 1 Juli	*5.338	*5.729	*4.720	*4.571	*5.085

* Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Brazilië.

De binnenlandsche voorraden te

		Santos	Rio de Janeiro
1 Juli 1925	1.786.000	balen	
1 Augustus 1925	1.298.000	"	
1 Juli 1926	2.833.000	"	
1 Augustus 1926	3.098.000	"	
1 Juli 1927	3.312.000	"	
1 Augustus 1927	5.289.000	"	
1 Juli 1928	11.672.000	"	1.180.000 balen
1 Augustus 1928	11.986.000	"	1.012.000 "
1 Juli 1929	8.785.000	"	136.000 "

GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN	KATOEN	WOL	WOL	RUBBER ⁴⁾	SUIKER	KOFFIE	THEE	Indexcijfer	Indexcijfer
locoprijzen	for Middling	gekamde	gekamde	Standaard	Witte kristal-	Robusta	Afl. N.-I. theev.	v/h. Centr. B.	van Thee
onden per	locoprijzen	Australische,	Australische,	Ribbed Smoked	suiker loco	Locoprijzen	A'dam gem. pr.	v. d. Stat.,	van 1913 = 100
Eng. ton	New York	Merino, 64's Av.	Crossbred Colonial	Sheets	R'dam/A'dam.	Rotterdam	Java- en Suma-	herleid	tot 1925 = 100
	per lb.	loco Bradford	Carded,	loco Londen	per 100 K.G.	per ½ K.G.	tratheepr. ½ K.G.	van 1913 = 100	tot 1925 = 100
		per lb.	50's Av. loco	per lb.				van 1913 = 100	tot 1925 = 100
			Bradford per lb.						
171- 100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375
176 111,1	17,55	75,5	47,25	85,9	29,75	83,9	67,4	93,3	55,375
13/6 114,4	13,45	37,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00
8/6 118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,125
15/- 119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	56,8	20,625
11/- 116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25
12/- 112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25
9/6 113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,375
15/6 110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,625
-16 111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50
12/6 109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,875
2/6 100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,875
4/6 100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25
13/6 101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,875
1/- 97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,375
10/6 89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75
17/6 89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,875
6/- 89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-9,375	26,3	16,875
13/- 88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-9	25,3	16,625
8/6 83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-9,25	26,0	15,75
19/- 80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-9,25	26,0	15,50
18/- 80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-9,25	26,0	16,00
7/6 81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-8,5	23,9	15,875
19/- 84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-8,8	24,7	14,625
10/6 88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-8,625	24,2	14,00
8/- 87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	-8,5	23,9	13,925
7/6 84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	-9,875	27,9	13,775
11/- 85,0	20,10	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	-1	33,7	13,375
0/6 84,4	21,25	91,4	44,00	80,0	27,50	93,2	1/0,125	34,0	13,50
5/6 79,2	20,45	88,0	43,25	78,6	27,25	92,4	-1/10,5	29,5	13,375
5/6 75,3	19,40	83,4	41,50	75,5	26,25	89,0	-1/10,875	30,5	12,25
5/- 76,5	18,75	80,6	40,00	72,7	25,75	87,3	-1/10,625	29,8	12,00
5/6 79,9	18,65	80,2	38,75	70,5	24,75	83,9	-1/11	30,9	13,425
-1-5 81,35	18,85	81,6	37,75	68,6	24,00	81,4	-1/11,0625	31,1	13,25
5/- 79,9	18,10	77,8	37,25	67,1	24,00	81,4	-1/10,5625	29,6	13,00
12/6 80,4	18,20	78,3	37,00	67,3	24,00	81,4	-1/10,125	28,4	13,00

1) Officiële noteringswijze (Jan. 1928). 2) = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteringswijze (Jan. 1928). 3) Jaar- en maandgemiddelden afgerond op ½ pence. 4) 6 Aug. 5) 2 Aug. 6) 9 Aug. 7) 16 Aug. 8) 1 Aug. 9) 8 Aug. 10) 15 Aug.

THEE.

De geregelde Londensche thee-veilingen werden na de zomervacantie in de afgelopen week weder hervat. De marktstemming bleek echter geheel dezelfde te zijn als voor de vacatie. Alleen voor de betere kwaliteiten bleek goede kooplust te bestaan, voor de overige soorten was weinig belangstelling en brokkelden de prijzen ook verder af. Bij het slot op de Java-veiling heerschte echter een gedecideerd flauwe stemming, tengevolge waarvan de prijzen van $\frac{3}{4}$ tot $1\frac{1}{2}$ d. terugliepen, terwijl er vele partijen onverkocht bleven. Alleen voor de beste kwaliteiten bleek voldoende belangstelling te bestaan; voor ordinaire kwaliteiten daarentegen kon dikwijls geen bod verkregen worden.

Deze onverwacht sterke prijsdaling zal niet nalaten haar invloed te doen gelden op de Amsterdamsche veiling van 22. dezer, waarin het niet geringe aanbod van ca. 23.000 kisten onder den hamer zal komen.

Amsterdam, 19 Augustus 1929.

COPRA.

De markt was in de afgelopen week tamelijk vast gestemd. Van het Oosten was er weinig aanbod, terwijl ook de tweede hand zich terugtrok. Van de zijde der fabrikanten is er momenteel weinig vraag.

De markt sluit vast met koopers voor alle termijnen tot f 27%.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Van de St. Lawrence was de stemming een weinig beter, doch heeft zich nog geen levendige vraag naar tonnage ontwikkeld, integendeel bleef deze zeer gering. Tonnage is zeer schaarsch en voor positieve orders zijn bevrachters genoodzaakt geweest hun vrachtideeën te verhoogen; toch zijn hun cijfers nog te laag om ballastbooten aan te trekken. Van *Montreal* werd een handige boot, per Augustus laadklaar, opgenomen naar *Marseille/Genua/Civita Vecchia/Catania*, tegen \$ 0.15 met één, \$ 0.16 met twee, en \$ 0.16½ met drie loshavens, op basis van zwaar graan, en worden er verdere ladingen aangeboden tegen deze cijfers naar de Middellandsche Zee per September. Handige booten in dezelfde positie kunnen ook geplaatst worden naar het U.K. tegen 2/3 per qtr. Naar het Continent zijn slechts enkele definitieve ladingen per begin October, op basis van \$ 0.11 naar Antwerpen/Rotterdam, \$ 0.12 naar Bremen/Hamburg, met de optie gerst tegen \$ 0.1 extra, in de markt, doch vragen reeders \$ 0.1½ boven deze cijfers.

Van de *Northern Range* wordt nog steeds niets gedaan.

Van de *Gulf* zijn drie afsluitingen gedaan: Naar U.K. tegen 3/4½ per qtr., met de optie Antwerpen of Rotterdam tegen \$ 0.15, Hamburg \$ 0.16, per eind Augustus/begin September, naar Griekenland tegen 4/3 per qtr. per 10/25 September, en naar Piraeus tegen \$ 0.21½ voor denzelfden termijn.

De graanmarkt blijft overigens nog slecht, en ofschoon natuurlijk nog verwacht mag worden, dat de markt binnenkort zal opleven, is daarvan nog geen enkel teeken waarneembaar.

La Plata. Er is niet veel verandering te vermelden, doch over 't geheel genomen zijn de vrachten iets makkelijker. In hoofdzaak zijn er afsluitingen gedaan voor prompte verscheping; handige tonnage van ca. 5500 ton, 10 pCt., is afgesloten van de Bovenrivier naar het U.K./Continent tegen 23/6, waarvan één boot met de optie Canada tegen 24/-, basis één loshaven, terwijl grotere booten van 7500 ton, 10 pCt., 21/6 hebben geaccepteerd. Een boot van middelmatige grootte is afgesloten van Santa Fé naar Barcelona tegen 25/-, met de optie naar twee Middellandsche Zeehavens tegen 26/-. Van Buenos Aires heeft geen graanafsluiting plaats gevonden, doch werd een tamelijk groote boot afgesloten voor oud ijzer naar West-Italië. *Bahia Blanca* heeft een boot opgenomen van 7700 ton 10 pCt. naar Hull, Londen, Liverpool, tegen 21/-, Antwerpen/Hamburg range 20/6, voor eind Augustus, begin September laden.

North Pacific. De graanmarkt van deze richting is erg slecht gebleven, en de eenigste afsluiting van deze week is een 7200 tonner, voor prompt laden, van Portland of Pugget Sound naar U.K./Continent, op basis van 23/-. Voor prompte tonnage is moeilijk lading te krijgen, maar voor eind October/November noteeren bevrachters nu 27/6 tot 28/-, basis Vancouver/U.K./Continent.

Suiker van West-Indië. Op deze markt was nog steeds een regelmatige vraag naar tonnage, en daar er geen overvloedig aanbod van booten is, vertoonen de vrachtcijfers weer een kleinen vooruitgang. Van *Cuba* konden bevrachters zich ruimte verzekeren voor een gedeeltelijke lading van 4000 ton naar het U.K./Continent voor Augustus, tegen

18/-, doch werd sindsdien een lading afgesloten van 5000 ton, 5 pCt., per 20 Augustus/5 September, tegen 19/6 en twee 6500 tonners, per begin September laadklaar, tegen 18/6. De vraag blijft op deze basis aanhouden, doch was tegen het einde van de week zeer klein.

Chilisalpetor. De bevrachters toonen over 't algemeen weer matige belangstelling en wel in hoofdzaak voor „tramp” tonnage. Niettegenstaande de flauwere stemming van de *La Plata*-rivier; zijn bevrachters onfortuinlijk geweest tonnage te verkrijgen tegen het door hen genoteerde basiscijfer van 26/- naar het Continent, en hebben een 7000 tonner opgenomen, laatste helft September laadklaar, tegen 27/-, met de optie Middellandsche Zee tegen 29/- en Adriatische Zee of Alexandrië tegen 30/-.

Een vesting meer belangstelling werd voor lijnruimte getoond; geboekt werd ca. 6000 ton per Augustus/September en September naar Antwerpen, Rotterdam, of Hamburg, tegen 20/6 tot 21/- netto, met de optie Duinkerken tegen 1/6 extra, terwijl ook 1000 ton werd gesloten, voor zeer prompt laden, naar Bordeaux/Hamburg range tegen 24/6. Hieruit blijkt, dat er een kleine vooruitgang in het vrachtcijfer merkbaar is. Naar de Vereenigde Staten kan per Augustus/September en September laden nog scheepsruimte gebruikt worden \$ 5.25, naar Galvestone/Boston range.

Van *Burmah* kan nog steeds een handige boot geplaatst worden, per Augustus laadklaar, naar Holland, tegen 23/9, doch wordt beneden 25/- geen tonnage aangeboden.

Donau en Zwarte Zee. Een aanzienlijk aantal afsluitingen heeft plaats gevonden, doch de vrachtcijfers bleven onveranderd. Booten tot 6700 ton, 10 pCt., voor Augustus en September laden worden afgesloten naar Antwerpen/Hamburg range tegen 18/-, met een reductie van 6 d. voor Antwerpen of Rotterdam, en zijn deze cijfers weer te behalen. Van de kusthavens wordt 13/- geboden naar de Antwerpen/Hamburg range voor booten van elke grootte.

Zwarte Zee. Bevrachters bleven 15/- bieden, basis Continent, maar het schijnt, dat ze geen tonnage tegen dit cijfer kunnen krijgen.

Middellandsche Zee. Over 't geheel genomen zijn er weinig afsluitingen gedaan en voelen reeders zich meer aangetrokken tot den Donau. De volgende ertsafsluitingen zijn gedaan:

Bona/Ardrossan 7/9, Glasgow 7/6, Almeria Pier/Rotterdam 5/9, Glasgow 7/3 en La Calera/Rotterdam 6/3.

Voor fosphaat is goede vraag naar handige tonnage. Een boot van 6000 ton lading werd afgesloten van Sfax naar Gent tegen 7/3, en er zijn orders aan de markt van Tunis naar Rotterdam tegen 8/6, Ipswich 11/6, Londen 10/-, Runcorn 11/6 en Bona/Stettin 9/-.

Noord-Spanje. Er was een weinig meer levendigheid in deze markt, en de volgende afsluitingen vonden plaats:

Bilbao/Cardiff 7/-, Rotterdam 6/1½, IJmuiden 6/4½, Middlesbrough 8/3, Vivero/Rotterdam 6/1½, optie Emden 6/4½, Dido/Newport River 7/9, Salta Caballo/Ardrossan 7/9, Santander/Rotterdam 6/3 en Grangemouth 8/-.

Kolen van U.K. De markt naar Zuid-Amerika was erg vast, en in 't geheel genomen vertoonden de cijfers daaraan een lichte verbetering. In de richting van de Middellandsche Zee zijn de vrachten tamelijk schommelend, doch aan den lagen kant. Afsluitingen van *Zuid-Wales* vonden plaats:

Oxelösund 8/-, Rouaan 4/9, Lissabon 9/-, Gibraltar 9/-, West-Italië 9/6, Venetië 12/-, Piraeus 12/6, Port-Said 11/3, Alexandrië 11/4½, Las Palmas 10/-, Rio 13/-, Buenos Aires 14/-, Montreal 8/6.

Van de *Oostkust* werden de volgende afsluitingen gedaan: Stugsund 7/-, Stettin 5/9, Hamburg 4/3, Antwerpen 3/1½, Rouaan 4/9, Bordeaux 6/9, Algiers 9/3, West-Italië 9/-, Palermo 12/9, Port-Said 11/9.

RIJNVAART.

Week van 11 t/m. 17 Augustus 1929.

De aanvoeren van zeezijde waren wat hout en erts betreft minder dan de voorafgaande week. Scheepsruimte bleef tot in het laatst der week beperkt, nam daarna toe. Er was veel vraag naar scheepsruimte, welke in het laatst der week afnam. De ertsvracht voor de Ruhrhavens bedroeg maximum f 1.—/1.10 en minimum f 0.90/1.— met resp. 4 en 8 losdagen. Naar Grimberg resp. Dortmund werd maximum f 1.20/1.30 en f 1.65/1.75 betaald. Voor hout en ruwe producten naar Mannheim was eveneens veel vraag. De daghuren varieerden van 3½ ct. tot 4 cts. voor groote en 4 tot 4½ voor middelbare schepen, met afl. Ruhrhavens. Het sleeploon bedroeg in doorsnee 35 cts. tarief. De waterstand bleef langzaam vallend, naar den Bovenrijn werd op ca. 2.— M. en naar de Ruhrhavens op maximum 2.70 M. afgeladen.